

Afstudeerscriptie

Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018, welke mogelijkheden en kansen biedt dit voor het Friese paard en het Koninklijk Frisch Paarden Stamboek?

Van: Nadine de Jong
Hippisch Bedrijfskunde 4BP
2014/2015
CAH Vilentum te Dronten
Afstudeer docent: Mevrouw Teatske Pol

Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018, welke mogelijkheden en kansen biedt dit voor het Friese paard en het Koninklijk Frisch Paarden Stamboek

Nadine de Jong

Datum	13-01-2015
Studenten nummer	3006516
Plaats	Dronten
Hogeschool	CAH Vilentum
Opleiding	Hippisch Bedrijfskunde
Docent	Teatske Pol-Veenstra
Opdrachtgever	Koninklijk Frisch Paarden Stamboek

Voorwoord

08 Januari 2015

In het kader van mijn studie Hippische Bedrijfskunde aan CAH Vilentum te Dronten, schreef ik met enthousiasme aan mijn afstudeerscriptie. Tijdens mijn studietijd raakte ik geïnteresseerd aan het Friese paard waardoor ik heb voor een afstudeerstage bij het Friesche Paarden Stamboek(KFPS) te Drachten heb gekozen.

Tijdens deze afstudeerstage kwam ik in aanraking met het onderwerp Culturele Hoofdstad Leeuwarden 2018(LWD2018). Hierbij bleek dat er voor het KFPS nog niet duidelijk is wat hun mogelijkheden zijn m.b.t. LWD2018. Het leek mij interessant om hier onderzoek naar te doen en om het KFPS een aantal ideeën te geven.

In dit rapport zal voornamelijk doormiddel van deskresearch onderzocht worden, welke mogelijkheden en kansen Culturele Hoofdstad Leeuwarden 2018 te bieden heeft voor het KFPS. Verdere inspiratie deed ik op tijdens het organiseren van een clinicdag op de Friese Hengstenkeuring 2014.

Voor het totstandkoming van dit rapport wil ik mijn afstudeerbegeleider Teatske Pol-Veenstra bedanken voor haar advies en begeleiding. Daarnaast gaat mijn dank uit naar Barbara Borger, journaliste en expert op het gebied van het Friese paard, en naar mijn stagebegeleider Marijke Akkerman voor het meedenken tijdens het schrijven van dit rapport.

Ik ben er blij mee om tijdens mijn afstudeerscriptie meer kennis en ervaring op het gebied van het Friese paard, maar ook op het gebied van diverse onderzoeksmethoden te hebben op gedaan.

Nadine de Jong

Samenvatting

In 2013 werd bekend gemaakt dat Leeuwarden is verkozen tot culturele hoofdstad 2018. Aangezien het Friese paard een belangrijke rol speelt in de cultuur van Friesland, is het Fries Paarden Stamboek uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan het programma van LWD2018.

De kernvraag is: **Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018, welke mogelijkheden en kansen biedt dit voor het Friese paard en het Koninklijk Frisch Paarden Stamboek?**

De Culturele Hoofdstad is een evenement dat Europese steden de kans geeft, om een 1 jaar durend cultuurprogramma voor te stellen, welke de rijkdom, diversiteit en gemeenschappelijke aspecten van de culturen van Europa belicht.

Het KFPS hoopt door deelname aan LWD2018 zowel de huidige liefhebbers van het Friese paard aan te trekken, maar ook nieuwe doelgroepen aan te spreken. Deze doelgroepen kunnen bestaan uit fanatieke sportruiters, recreatieruiters en mensen die paarden gewoon leuke dieren vinden. Daarnaast kan ook een andere doelgroep bereikt worden. Het gaat hierbij om liefhebbers van kunst, cultuur en natuur. Door het uitvoeren van paardenshows of kunst met paarden zouden deze mensen kunnen worden aangetrokken.

Deze mensen kunnen internationaal bereikt worden door promotie via de al in het buitenland aanwezige stamboeken van het Friese paard. Ook kan het stamboek te Drachten deelnemen aan de internationale promotie die er voor de Culturele Hoofdstad wordt gemaakt. Op die manier zouden ook alle verschillende doelgroepen bereikt kunnen worden. Extra promotie die in Nederland nog gedaan zou kunnen worden is promotie via theaters, musicals en culturele evenementen waar bijvoorbeeld folders uitgegeven kunnen worden. Hierdoor kan de nieuwe doelgroep van cultuurliefhebbers worden bereikt. Promotie onder paardensporters zou kunnen via paardenbladen. Een voorbeeld hiervan zijn de bladen die worden uitgegeven door de KNHS. Doordat een groot deel van de paardensporters lid is van de KNHS (KNHS: 204.220, KFPS: 70.000) heb je hiermee een groot bereik. Het zou ook een mogelijkheid kunnen zijn om een actie te koppelen aan de leden werving. Bijvoorbeeld zou men als men lid wordt bepaalde kortingen kunnen krijgen op het verblijf in Friesland of op de activiteiten van het KFPS.

Naast de evenementen die het KFPS al wil organiseren voor LWD2018 zijn er nog een aantal andere evenementen te bedenken. Het Friese paard heeft een lange historie die ook betrokken is bij Friesland. Hier zou een show van gemaakt kunnen worden. Een andere mogelijkheid is het organiseren van aanvullende clinics die passen bij de huidige trends binnen de paardensport, zoals de trend onder recreatieruiters richting Natural Horsemanship en vrijheidsdressuur. Tenslotte zou een internationale veiling veel bezoekers kunnen trekken. Dit zou ook heel interessant kunnen zijn voor mensen uit het buitenland met interesse in het Friese paard. De bekendheid van het Friese paard in het buitenland zou zo vergroot kunnen worden.

Op korte termijn zal de toename van de interesse in het Friese paarden kunnen leiden tot een toename van het aantal leden van het KFPS. Op middenlange termijn zal een verhoging in de

export en een verhoging van de populariteit van het Friese paard in het buitenland te zien zijn. Voor de lange termijn zal de populariteit van het Friese paard nationaal en internationaal toenemen, waarbij ook nieuwe markten worden aangesproken. Mogelijk leidt dit ook tot de oprichting van meer Friese stamboeken in het buitenland en een grotere bekendheid van het ras.

Abstract

In 2013 it was announced that Leeuwarden has been chosen as Cultural Capital 2018. The Friesian studbook plays an important role in the Fries culture. Therefore the studbook has been invited to make a contribution to the program of Leeuwarden Cultural Capital 2018.

The main question that will be answered in this thesis is: **What are the possibilities and chances that Leeuwarden Cultural Capital 2018 offers to the Friesian horse and the Friesian Studbook?**

A cultural capital is an event that gives European cities a chance to present a cultural program for one year. Which will focus on the diversity, wealth and common aspects of the cultures in Europe.

The KFPS also wants to organise some projects to promote the Friesian horse. Hereby the KFPS finds it important to not only focus on the current fans of the Friesian horse but also to find new target groups. These groups can exist of other horse lovers but it can also reach a new target group. For example the people that are interested in art and culture. By performing shows or make art about horses, these people can also be attracted.

This people can be reached by promotion organised by the already existing studbooks in other countries. The KFPS can also join the promotion that will be made by Cultural Capital Leeuwarden 2018. This way it is possible to reach new target groups. Extra promotion in the Netherlands can be made by giving out flyers in theatres and on other cultural events so a new target group can be reached. Promotion under horse riders can be spread by horse magazines. A good example are the magazines from the KNHS. Because a large amount of the horse riders in the Netherlands are members of the KNHS (KNHS: 204.220 members, KFPS: 70.000 members) it will have a large reach. It would also be a possibility to link a discount offer to the recruitment of members.

For example: members can get special discounts on their stay in Friesland or for some of the activities organized by the KFPS

Next to the three events that the KFPS is already planning to organise there are some other possibilities. The Friesian horse has a long history that can be linked to the history of Friesland. This could be made into a show. Another possibility is to organise some more clinics that connect to the current trends in the horse sector, like the trend under recreational riders to Natural Horsemanship. Furthermore an international auction could be interesting for people in other countries that have interest in Friesian horses. This could increase the knowledge of the Friesian horse in other countries.

On the short term an increase of the amount of members is expected, because of a growing interest in the Friesian horse. On middle long term an increase in export and an increase of the popularity of the Friesian horse in other countries will be seen. On the long term the sculpture and the repeating of the shows will keep attracting people. There will be an increase in popularity of the Friesian horse in other countries, new markets will be reached and it will possibly also lead to the starting of more Friesian studbooks.

Inhoud

Samenvatting	3
Abstract	5
1. Inleiding	8
2. Probleemstelling en Doelstelling	9
2.1 Probleemstelling.....	9
2.2 Methode.....	9
2.3 Doelstelling	11
2.4 Doelgroep	11
2.5 Relevantie.....	11
3. Algemene beschrijving Culturele Hoofdstad	12
3.1 Wat is een Culturele Hoofdstad?.....	12
3.2 Culturele Hoofdsteden.....	14
4. Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018.....	16
4.1 Waarom Leeuwarden?.....	16
4.2 Programma LWD2018	16
4.3 Geplande Projecten	17
4.4 Projecten met betrekking op het Friese Paard	18
5. Ontwikkelingen van de evenementen branche	19
5.1 Belangrijke ontwikkelingen	19
5.2 Gevolgen van deze ontwikkelingen	19
5.3 Betrekking op LDW2018 en KFPS.....	20
6. De Friese paarden sector	21
6.1 High Light's Historie van het Friese Paard (rest in bijlage)	21
6.2 Friese inzet in de paardensport.....	21
6.3 Het Fries paard in de huidige tijd	22
6.4 Vergelijking met andere stamboeken	23
7. Friese sector in betrekking op LWD 2018	24
7.1 Projecten nader toegelicht	24
7.2 Nieuwe mogelijkheden.....	25
7.2.1 Promotie	25
7.2.1.1 Clinicdag	26
7.2.1.2 Musical en theaters	26
7.2.1.3 Buitenlandse verenigingen betrekken.....	26
7.2.1.4 Actie voor speciale LWD2018 kortingen	26
7.2.1.5 Gebruik maken van LWD2018 Promotie	26
7.2.1.6 Nieuwe landen	26

7.2.2 Show over de Historie/ Film	27
7.2.3 Internationale Friese Veiling	27
7.3 Welke doelgroep wordt aangesproken?	27
7.3.1 Bestaande doelgroepen.....	27
7.3.2 Nieuwe Doelgroepen.....	27
7.4 Welke kansen krijgt de KFPS i.v.m. LWD2018	29
8. Conclusie	32
9. Aanbeveling	34
10. Discussie.....	35
11. Bibliografie.....	36
12. Bijschriften	38
13 Schriftelijk Rapporteren	39
14 Toestemmingformulier.....	41
15. Bijlagen	43

1. Inleiding

Sinds 6 september is duidelijk dat Leeuwarden officieel verkozen is tot culturele hoofdstad 2018 (LWD2018). Op 21 mei is de Europese ministerraad in Brussel akkoord gegaan met de verkiezing Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 (Courant, 2014). Aangezien het Friese paard een belangrijke rol speelt in de Friese cultuur is het Koninklijk Friesch Paardenstamboek (KFPS) uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan het programma van LWD2018. Voor de promotie van Leeuwarden Culturele Hoofdstad werd in 2013 het Friese paard al een keer ingezet. Voor de presentatie van het bidboek reden er rond 40 Friese paarden van rijvereniging “de Oorsprong” door Amsterdam (Hylkema, 2013). Ook tijdens het jaar 2018 waarin de culturele evenementen plaats vinden zal het Friese paard een belangrijke rol spelen. Naast de sculptuur “Het paard van Friesland” en de show “Faderpaard” zit het KFPS nog in overleg om nieuwe activiteiten te plannen. Door de verschillende projecten en activiteiten rond het Friese paard hoopt het KFPS meer bekendheid en leden te krijgen. Daarnaast willen deze nieuwe doelgroepen benaderen om hun bereik te vergroten.

2. Probleemstelling en Doelstelling

In het komende onderdeel wordt er op de probleemstelling en op de doelstelling van dit rapport ingegaan.

2.1 Probleemstelling

Voor de Friese paardensector is het spannend om te weten dat Leeuwarden tot culturele Hoofdstad 2018 (LWD2018) verkozen is. Het is nog niet duidelijk wat voor mogelijkheden en kansen dit voor de Friese paardensector en het KFPS biedt. Het KFPS zou zich graag door deze kans willen uitbreiden in hun bereik en ledenaantallen en wereldwijd nog bekender worden. Over de mogelijkheid om samen te werken tussen verschillende projecten wil de sector graag ingelicht worden en ook zijn deel bijdragen aan de LWD 2018. Verder worden ook de trends binnen de paarden evenementen onderzocht en er wordt gekeken hoe zich dit gaat richten op het stamboek. Binnen het afstudeerwerkstuk worden eventuele gevolgen uitgezocht. Zowel positieve als negatieve gevolgen worden gedocumenteerd en met al bekende kennis vergeleken en onderbouwd. Vanuit dit gebrek aan informatie stellen de volgende vragen zich op:

Hoofdvraag:

Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018, welke mogelijkheden en kansen biedt dit voor het Friese paard en het Koninklijk Frisch Paarden Stamboek?

Deelvragen:

Wat zijn de plannen die de Culturele Hoofdstad heeft met Het Friese Paard?

Welke andere plannen zouden voor het Stamboek interessant kunnen zijn?

Welke projecten hebben direct betrekking op het Stamboek?

Voor welke doelgroepen worden deze projecten gemaakt?

Zijn er mogelijke nieuwe doelgroepen voor het stamboek aanwezig?

Zijn er landen waar het Stamboek nog geen contact mee heeft?

Welke en hoeveel verschillende landen worden met deze projecten aangetrokken?

2.2 Methode

Omdat het LWD2018 een heel nieuw onderwerp is, is er in verband met een Culturele Hoofdstad en de Friese paardensector nog geen specifieke wetenschappelijke literatuur beschikbaar. Er is alleen literatuur beschikbaar over de algemene term Cultuurstad. Dit werd duidelijk tijdens het onderzoek naar relevante literatuur over Culturele Hoofdsteden .

Tijdens het onderzoek werd er gebruik gemaakt van diverse zoek machines zoals: Google Scholar, Whily, Springer, Science Direct, Google, Ask en SAM-HAO thesaurus. Er werden termen gebruikt zoals “ culturele hoofdstad” in het Nederlands Engels en Duits. Vervolgens is er gekeken wat er in samenhang van deze zoektermen te voorschijn kwam, er werd duidelijk dat er over LWD2018 nog niet veel wetenschappelijke literatuur te vinden was en ook niet in samenhang met het KFPS dus is er gebrainstormd met mevrouw Borger´Journalist en expert op het gebied van de Friese historie en paardensport´. Er werd duidelijk dat er beter naar evenement ontwikkelingen, en ontwikkelingen en de paardensector Europa wijd gekeken moet worden om voor het KFPS iets nieuws te kunnen leveren. Over deze onderwerpen

werden diverse artikelen gevonden en er werd gefilterd welke hiervan in gebruik worden genomen voor dit rapport.

Een van de belangrijkste wetenschappelijke bronnen is: “Sharing Diversity” (University of Applied Sciences 2013) hier wordt er naar gekeken hoe de samenwerking van verschillende Europese landen is en hier wordt ook op de evenement branche ingegaan. Om een voorbeeld te hebben van een ander succesvol culturele hoofdstad is het document “Socio-Cultural Impacts of Major Event: Evidence From the 2008 European Capital of Culture, Liverpool” (Springer Science+Business Media Dordrecht 2013) ingezet. En om nog meer informatie van de culturele sector te krijgen wordt het document: „Die kulturell dominierende Klasse in Europa: Eine vergleichende Analyse der 27 Mitgliedsländer der Europäischen Union im Anschluss an die Theorie von Pierre Bourdieu“ (Freie Universität Berlin, Institut für Soziologie) gebruikt. Verder is er naar „Event-Konzepte Juvenile Inszenierungen zwischen Integration und Distinktion“ (Springer Fachmedien Wiesbaden 2013) en „The Economic Impact of Cultural Events (a case-study of Salamanca 2002 European capital of Culture)“ gekeken om de trends van de evenement branche vast te kunnen leggen. En om een duidelijk beeld te kunnen krijgen van de paardenpopulatie binnen Europa en het specifiek Friese paard is er gekeken naar “Horses in Europe” (Swedish University of Agricultural Sciences 2009) en “Genetische analyse en structuur van de fokkerij van het Friese Paard” (Universiteit te Utrecht 1969).

Overige belangrijke bronnen zijn het Bidbook (Boersma, 2013) van LWD 2018, hierin staat beschreven wat de plannen zijn van het LWD. Verder is er een samenwerking met een expert, welk betrokken is bij de LWD2018, met het project ‘het paard van Friesland’. Werkstukken van deze expert, zoals het projectplan van het “paard van Friesland”, zullen als bron voor dit afstudeerwerkstuk gebruikt worden. Verder wordt er gebruik gemaakt van het archief van het KFPS wat tot het jaar 1856 terug gaat, om de historie van het Friese paard in kaart te kunnen brengen. Vervolgens wordt er met de hulp van “The economic Impact of cultural events” en “Horses in Europa” in kaart gebracht hoe de paardensport in de richting van events en populatie zich aan het ontwikkelen is. Om dit nog helderder te krijgen worden verdere wetenschappelijke bronnen die boven genoemd staan gebruikt.

Met al deze informatie worden er verschillende hoofdstukken geplaatst waar deze informatie verwerkt wordt. Om het onderzoek af te kunnen ronden wordt er nog gekeken naar de samenhang van culturele hoofdstad Leeuwarden, de Friese paardensector en het KFPS. Hier wordt gekeken naar al bekende projecten die gepland staan voor LWD2018. Om meer ideeën te creëren wordt er in dit hoofdstuk naar andere Europese stamboeken gekeken en wat deze doen om de ledenaantallen te vergroten en hun stamboek succesvol te maken. Verder werd ook met hulp van een student uit de hippische sector een brainstorming gedaan om tot nieuwe mogelijkheden en projecten te komen. Hiervoor wordt er nog een extra onderzoek gedaan naar de activiteiten en evenementen van andere stamboeken. Deze worden uiteindelijk vergeleken met het KFPS.

Ten slotte wordt doormiddel van het uitgebreide onderzoek in verschillende facetten een discussie geschreven om te kunnen afwegen welke mogelijkheden voor het KFPS van belang

zijn en hoe deze om te zetten zijn tot resultaten. Hierna wordt er nog een aanbeveling geschreven om duidelijk uitleg te geven over een succesvolle omzetting van de gevormde ideeën ter ledenvergroting en vergroting van het KFPS. Als al deze punten succesvol zijn beschreven wordt er een duidelijke conclusie geschreven die de hoofdpunten van het verslag nog een keer verzameld en verduidelijkt.

2.3 Doelstelling

Het doel is om de mogelijkheden en kansen te verkennen die ontstaan als het KFPS meewerkt aan LWD2018. Het KFPS kan met deze uitwerking duidelijkheid krijgen over de impact van het Friese Paard bij het LWD 2018. Het wordt onderzocht hoe het KFPS mogelijke nieuwe doelgroepen kan creëren, door het ondersteunen van verschillende paardenprojecten. Verder zou het KFPS mogelijk nieuwe landen kunnen bereiken, en eventuele andere projecten kunnen ondersteunen om meer leden te trekken en het Friese paard bekender te maken. Vervolgens wordt er doormiddel van het onderzoek inzicht gegeven in de ontwikkeling in de evenementbranche en de paardenpopulatie binnen Europa.

Met dit werkstuk wordt een product opgeleverd die inzicht biedt in de kansen voor de Friese paardensector met betrekking tot LWD 2018. Deze scriptie gaat nieuwe mogelijkheden voor het KFPS opleveren, om hun positie en ledenaantallen in de internationale markt te verhogen.

2.4 Doelgroep

De doelgroep waarvoor deze scriptie wordt geschreven is het Friese Paarden Stamboek te Drachten. Dit rapport zal hun een aantal ideeën geven voor het organiseren van projecten voor LWD2018. Ook zal het duidelijk maken wat het organiseren van deze projecten voor hun oplevert.

2.5 Relevantie

De provincie wil graag gebruik maken van het Friese paard aangezien deze een van de belangrijkste kenmerken van Friesland is. Op deze wens wil het KFPS wel ingaan maar er moet hierbij nog wel gekeken worden wat de voordelen voor het KFPS zijn. Het zal voor de KFPS interessant zijn om te zien of zij door de deelname aan LWD2018 nieuwe doelgroepen kunnen aanspreken waar ze eerder nog geen contact mee hebben gehad.

3. Algemene beschrijving Culturele Hoofdstad

In dit hoofdstuk wordt het onderwerp Culturele Hoofdstad nader toegelicht. Hierbij wordt een algemene beschrijving van de culturele hoofdstad gegeven, de belangrijkste eisen worden opgesomd en er wordt op andere culturele hoofdsteden ingegaan.

3.1 Wat is een Culturele Hoofdstad?

Een Culturele Hoofdstad is een evenement die Europese steden de kans geeft om een 1 jaar durend cultuurprogramma voor te stellen, welke de rijkdom, diversiteit en gemeenschappelijke aspecten van de culturen van Europa belicht. Sinds 1985 is dit evenement uitgegroeid tot een van de meest populaire evenementen van de Europese Unie.

Door de culturele en sociaaleconomische impact en de grote mate aan burgerparticipatie willen elk jaar steeds meer steden de titel “ Culturele Hoofdstad van Europa”. (Commissie, 2013)

Volgens besluit nr. 1622/206/EG van het Europese Parlement, wordt de procedure en selectie van de steden in de periode van 2013-2019 als volgt vastgesteld:

De selectieprocedure (Commissie, 2013)

Aan het evenement kan elke lidstaat van de EU deelnemen, deze dient volgens chronologische volgorde plaats te vinden en sinds 2011 worden er elk jaar twee hoofdsteden verkozen.

De selectieprocedure bestaat uit 4 fasen:

- **Indiening van de kandidaturen:** de kandidaat moet uiterlijk zes jaar van tevoren een oproep indienen, vanaf die datum hebben de geïnteresseerde steden 10 maanden om hun kandidaturen in te dienen.
- **Preselectie:** er wordt uiterlijk vijf jaar van tevoren door de Jury een shortlist opgesteld. De uitgekozen steden worden verzocht om aan de vervolprocedure deel te nemen.
- **Definitieve selectie:** negen maanden na de eerste selectievergadering wordt door de jury een verslag opgesteld die aanbevelingen voor de geselecteerde stad bevat. Dit verslag wordt vervolgens aan de betrokkenen lidstaat en de Commissie voorgelegd. Het verslag wordt opgesteld uit de ingediende en uitgewerkte programma's van de steden.
- **Aanwijzing:** de twee steden die officieel aangewezen worden als Culturele Hoofdstad van Europa, worden vier jaar van tevoren door de Raad aangewezen.

De toezicht fase (Commissie, 2013)

In de toezicht fase worden door de instellingen deskundigen aangewezen die de gekozen hoofdsteden ondersteunen en de door hun toegevoegde waarde controleren. De tussentijdse evaluatie vindt twee jaar van tevoren plaats. Bij de evaluatie wordt er gekeken naar het

programma, de vooruitgang van de voorbereidingen en de Europese Dimensie. De laatste controles worden uiterlijk acht maanden voor begin van het evenement doorlopen. De deskundigen maken hiervoor een balans en evalueren de verrichte voorbereidingen en het nog te verrichten werk. Verder wordt een verslag bezorgd aan de Commissie waarin de conclusies te vinden zijn. Hiermee wordt er kans gemaakt op de Melina Mercouri-prijs.

3.2 Culturele Hoofdsteden

Sinds 1985 zijn er door de Europese Unie elk jaar culturele hoofdsteden verkozen. Sinds 1985 zijn er in totaal tot en met 2018, 58 culturele hoofdsteden verkozen met elk een ander thema.

The European Capitals of Culture

- 1 1985 Athens (Greece)
- 2 1986 Florence (Italy)
- 3 1987 Amsterdam (Netherlands)
- 4 1988 Berlin (Germany)
- 5 1989 Paris (France)
- 6 1990 Glasgow (England)
- 7 1991 Dublin (Ireland)
- 8 1992 Madrid (Spain)
- 9 1993 Antwerp (Belgium)
- 10 1994 Lisbon (Portugal)
- 11 1995 Luxembourg (Luxembourg)
- 12 1996 Copenhagen (Denmark)
- 13 1997 Thessaloniki (Greece)
- 14 1998 Stockholm (Sweden)
- 15 1999 Weimar (Germany)
- 16 2000 Avignon (France)
- 17 2000 Bergen (Norway)
- 18 2000 Bologna (Italy)
- 19 2000 Brussels (Belgium)
- 20 2000 Helsinki (Finland)
- 21 2000 Kraków (Poland)
- 22 2000 Prague (Czech Republic)
- 23 2000 Reykjavik (Iceland)
- 24 2000 Santiago de Compostela (Spain)

- 25 2001 Rotterdam (Netherlands)
- 26 2001 Porto (Portugal)
- 27 2002 Bruges (Belgium)
- 28 2002 Salamanca (Spain)
- 29 2003 Graz (Austria)
- 30 2004 Genoa (Italy)
- 31 2004 Lille (France)
- 32 2005 Cork (Ireland)
- 33 2006 Patras (Greece)
- 34 2007 Sibiu (Romania)
- 35 2007 Luxembourg (Luxembourg)
- 36 2008 Liverpool (England)
- 37 2008 Stavanger (Norway)
- 38 2009 Vilnius (Lithuania)
- 39 2009 Linz (Austria)
- 40 2010 Essen (Germany)
- 41 2010 Pécs (Hungary)
- 42 2010 Istanbul (Turkey)
- 43 2011 Turku (Finland)
- 44 2011 Tallinn (Estonia)
- 45 2012 Guimarães (Portugal)
- 46 2012 Maribor (Slovenia)
- 47 2013 Marseille (France)
- 48 2013 Košice (Slovakia)

Figuur 1 The European Capitals of Culture

Een aantal thema's van de top 13 culturele hoofdsteden (zijl, 2013) van Europa zijn:

- 2009 Linz 'Vilnius' Culture Live'
- 2011 Tallinn & Turku "Verhalen van de kust"
- 2013 Marseille & Corsica "Wij steunen creativiteit"
- 2008 Liverpool "Tall Ships"
- 2003 Graz "Eiland in de muur"
- 2000 Reykjavik 'Cultuur en natuur'

Figuur 2 Eiland in de Muur (Graz 2003)

Verder werd er een document (Commission, 2009) "European Capitals of Culture: the road to success" opgesteld van de culturele hoofdsteden van 1985 tot 2010. In dat document werden de culturele hoofdsteden in het kort benoemd en er werden belangrijke gebeurtenissen en herinneringen vastgehouden. Zo staat er bijvoorbeeld bij Liverpool het volgende: "The favourite memories were at the end of each event because everything went off so well. We'd set the bar very high so the build-up to the year – like the build-up to the Olympics or the World Cup – was quite tense" (Commission, 2009).

Bij elke culturele hoofdstad wordt aangegeven wat de beste en de minste punten waren tijdens het jaar van culturele hoofdstad en er worden ook aanbevelingen gegeven.

Figuur 3 Liverpool City Council

4. Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018

In dit hoofdstuk zal er nader op het onderwerp Leeuwarden als culturele hoofdstad 2018 worden ingegaan. Hierbij wordt toegelicht met welke reden Leeuwarden werd verkozen als culturele hoofdstad 2018, welke projecten gepland zijn en welke projecten in betrekking tot het Friese paard gepland zijn.

4.1 Waarom Leeuwarden?

In november 2013 waren de verkiezingen van de culturele hoofdstad 2018. Er werd gekozen tussen de Nederlandse steden Maastricht, Leeuwarden en Eindhoven. De Internationale jury heeft besloten dat Leeuwarden deze titel voor 2018 zal krijgen. Volgens de jury heeft Leeuwarden het meest innovatieve voorstel geleverd met het laagste budget. (Rijksoverheid, 2013)

Door hun motto “Iepen Mienskip”, de Friese betekenis van ‘Gemeenschapszin’ is het Leeuwarden gelukt om de jury te overtuigen. Hierbij gaat het om de gemeenschap tussen boeren, kunstenaars, ontwerpers en de directies van industriële bedrijven te verbeteren, en dit niet alleen in Nederland maar in heel Europa te doen. Volgens het bidboek hebben alle Europese landen hun sterke punten. Deze zullen in een goed netwerk benut kunnen worden om de culturele, ecologische, economische en sociale situatie binnen Europa te verbeteren (Boersma, 2013).

Verder is er het doel om gemeenschapsgevoel te versterken door middel van culturele participatie. Dat is ook de reden waarom er gebruik wordt gemaakt van interactieve culturele activiteiten. Hierbij gaat het niet om het leveren van kant- en klare activiteiten, maar meer over het nemen van risico's en het experimenteren in een combinatie van kunst en wetenschap, kunst en maatschappelijke werkelijkheid en kunst en landschap. Verder gaat het om het simuleren van interdisciplinaire en cross – Europese co-productie en co-creatie. (Boersma, 2013).

Verder wordt er een bezoekersaantal van twee tot drie miljoen (LWD2018 P. , 2013) verwacht. Dit is in vergelijking met overige hoofdsteden wel weinig bijvoorbeeld Rotterdam had rond 14 miljoen bezoekers (Trouw, 2001).

4.2 Programma LWD2018

Het programma van Leeuwarden culturele hoofdstad 2018 (LWD2018) is opgesteld in drie thema's (Boersma, 2013):

- Natuur en Cultuur
- Stad en Platteland
- Gemeenschap en Diversiteit

Natuur en Cultuur is een open laboratorium voor ideeën en concepten met betrekking tot de natuurlijke en culturele erfenis.

Stad en Platteland dient ter uitwisseling van waarden tussen stedelijke en landelijke gemeenschappen. Een voorbeeld hiervoor is: “Feel the Night”, hierbij worden stadsbewoners uitgenodigd om op het land de kracht van een echt natuurlijke nacht te voelen.

Gemeenschap en Diversiteit heeft betrekking op het samenleven van verschillende culturen op een plek. Hierbij is het programma “op haar hart” een programma over het begrijpen van andere culturen terwijl men daarbij de eigen cultuur verrijkt.

4.3 Geplande Projecten

Rondom het motto Iepen Mienskiep zijn er verschillende projecten gepland, zoals: The Sea! The Sea!, Under the Tower, the Never ending Orchestra, To the end of the World, Farm of the World, Lost in the Greenhouse, Potatoes go Wild, King of Meadows, Klemer & Co, Explore the North, Museum of Language, Romantic Painters of the North, Mata Hari, Eleven Fountains, Relight en Sense of Place (LWD2018, 2013).

Deze projecten hebben betrekking op de 3 thema's waar de culturele plannen over geschreven zijn, zo dient bijvoorbeeld het project The Sea! The Sea! Een inspiratiebron voor kunstenaars. Hierbij dient de macht van de oceaan voor dichters en kunstenaars als inspiratiebron. In 2018 staat de zee in de literatuur centraal. Hierbij wordt een 3 daags festival over de rol van de zee in het leven van Europeanen georganiseerd. Ook het project “Sense of Place” draait om de natuur rond het waddenland. Hierbij wordt de waddenkust gereconstrueerd door een nieuwe manier van dijken. Deze worden met landschapskunst en architecten aangevuld om prachtige plaatjes van de kunst te vormen. Verder wordt dit aangevuld met een uitkijktoren. Het zal toeristen mogelijk gemaakt worden om in 2018 een reis te kunnen plannen langs het waddenland om de kunstobjecten te kunnen bewonderen.

Het project “King of the Meadows” is een van de 2 projecten die in het bidboek onder “Spring Fever” vallen (Boersma, 2013). Hierbij wordt gedacht aan verlies van natuur in heel Europa. In het tweede project “Silence of the Bees” worden de kunstenaars en wetenschappers op de bijensterfte in Europa betrokken. “The King of Meadows” wordt een internationaal reizend festival, dat in Spanje begint en het spoor door vijf Europese landen naar Friesland volgt.

“The never ending Orchestra” is een project die 2018 gepland staat. Hierbij gaat het om een melodie die een heel jaar lang draait in Leeuwarden. Deze wordt in januari 2018 als aftrap gespeeld en van 4 brassbands die aan de uiterste grenzen van Europa liggen gecomponeerd worden. Deze wordt dan in 2018 door een DJ overgenomen en tot december 2018 gedraaid. Verder zullen bekende organisten, dj's, popbands, singer-songwriters, koren, harmonie-orkesten, fanfares en brassbands er in estafettevorm voor zorgen dat het lied elk moment van 2018 ergens in Europa te horen en te zien zal zijn. Heel Europa is hierbij betrokken (LWD2018, 2013).

Bij het project “Farm of the World” gaat het om voedsel in combinatie met kunst. Hierbij gaan kunstenaars een maand lang op een boerderij in Friesland wonen, waarbij ze producten van de boer gebruiken om kunst te maken.

Lost in the Greenhouse is een theaterspektakel die te zien zal zijn in de kassen van Friesland's grootste glastuinbouwbedrijf "Hartman" in Sexbierum. Het gaat erbij om het leven van Poolse werknemers in Friesland.

Een van de meest opvallende projecten van het bidboek is: "Potatoes Go Wild". Hierbij wordt er poëzie op aardappelkisten en aardappeleters gevormd. Dit is een samenwerking tussen Leeuwarden en Valetta omdat beide landen een gemeenschappelijk product hebben, namelijk de aardappelen. Er wordt in 2013 een nieuw design van aardappel zakken naar Malta verstuurd. Malta stuurt daarop volgend een Engelstalig gedicht terug. Deze kunstwerken worden in 2018 op grote stellages getoond.

En zo zijn er nog een aantal andere projecten die rond het onderwerp "Iepen Mienskip" draaien.

4.4 Projecten met betrekking op het Friese Paard

Aangezien het Friese Hynder (het Friese paard) een belangrijk historisch element is van Friesland wordt ook rondom het Friese paard en in samenwerking met het Fries paarden Stamboek (KFPS) projecten gepland. Hieronder vallen de volgende projecten:

- Hengstenkeuring
- Show Faderpaard 2014
- Het paard van Friesland

Deze evenementen worden in Hoofdstuk 7 nader toegelicht.

5. Ontwikkelingen van de evenementen branche

In dit hoofdstuk wordt er op de ontwikkeling van evenementen ingegaan. Dit is een belangrijk onderdeel voor het KFPS aangezien hier op een doelgroep van hun in wordt gegaan die zich buiten de paardensport bevindt.

5.1 Belangrijke ontwikkelingen

De leefstijlen van de Europese bevolking en hierbij voornamelijk de jeugd zijn sterk aan het veranderen (Ronald Hitzler, 2013). De norm verandert steeds meer in de richting dat de mensen individualisten zijn en verschillende behoeften hebben. Ook in de evenementen branche is dit sterk te merken. Voor verschillende soorten jongeren worden er verschillende soorten evenementen georganiseerd. Dit ligt er volgens “Prof. Dr. Ronald Hitzler” (een professor doctor in sociologie aan de Technische Universität Dortmund, Duitsland) voornamelijk aan dat iedereen zelf mag en kan beslissen waar hij wel of niet heen gaat (Ronald Hitzler, 2013).

Het wordt wel duidelijk dat er meer behoefte is aan gezelschap en het gevoel van gemeenschap. Doordat deze gemeenschappen die op evenementen ontstaan in de huidige tijd normaal zijn is er geen echte stabiliteit in te vinden (Ronald Hitzler, 2013). Iedereen heeft de vrijheid om voor zichzelf te beslissen of hij wel of niet gaat. Sommige evenementen die veel geld kosten worden totale flop, maar het kan ook het tegenover gestelde zijn.

De verwachtingen van de bezoekers aan evenementen worden steeds hoger en men gaat er van uit dat er iets buitengewoon gepresenteerd wordt. Bezoekers vinden het bijzonder om aan het evenement deel genomen te hebben. De druk op de organisaties van evenementen wordt dus steeds hoger om aan de verwachting te kunnen voldoen. Als dit niet het geval is, is het erg moeilijk om daarna nog wel succes te hebben, aangezien de bezoekers door gebruik van de huidige media aan een groot publiek aan kunnen geven dat het geen succes was. Een slecht imago kwijt raken is vele malen moeilijker dan een goed imago opbouwen (Ronald Hitzler, 2013).

Door dat jaarlijks twee steden in Europa deze titel mogen dragen is er een groot aanbod van culturele evenementen. In het jaar 2018 zijn het Leeuwarden en Valetta. Deze evenementen sector wordt jaarlijks op verschillende manieren opgezet. Dit komt door het thema, dat elk jaar anders is (Herrero, 2006). Het evenement Culturele Hoofdstad van Europa is een goed voorbeeld van een trend van cultureel toerisme.

5.2 Gevolgen van deze ontwikkelingen

Door de bovenstaande ontwikkelingen kan de evenementen branche zich in verschillende richtingen ontwikkelen. Aangezien de jeugd niet voorspelbaar is wordt het een lastige procedure om precies op hun behoeftes in te gaan. Dit betekent dat bedrijven en organisaties die evenementen willen organiseren van tevoren goed onderzocht moeten hebben wat hun doelgroep is en wat deze doelgroep belangrijk vindt. Verder is het van groot belang dat het evenement goed is doordacht en past bij de doelgroep. Zodra men een slecht imago op heeft gelopen is het lastig om weer aan de top te komen.

Aangezien er in de huidige tijd een grote behoefte aan gezelschap is, is het in deze periode juist een plus als er evenementen georganiseerd worden. Verder moet ervoor gezorgd worden

dat men aan de verwachtingen van de doelgroep kan voldoen. Hiervoor is het belangrijk dat men weet wat voor verwachtingen er zijn. Dit is in deze tijd op veel verschillende manieren uit te zoeken. Door het gebruikmaken van social media (Facebook, Twitter, LinkedIn etc.) zijn de behoeftes van de jeugd goed te achterhalen aangezien deze voornamelijk via social media te bereiken is (Ronald Hitzler, 2013).

5.3 Betrekking op LDW2018 en KFPS

Het KFPS heeft met zijn Friese paarden een voordeel en meer te beiden dan andere stamboeken omdat ze het Friese paard breder kunnen inzetten dan uitsluitend in de sport. Ze zijn namelijk ook geschikt voor de inzet in de kunst, cultuur, show, theater etc. Het is duidelijk dat de jeugd meer behoefte heeft aan gemeenschap. Het is belangrijk dat hiermee rekening wordt gehouden in het plannen en ontwikkelen van projecten. Door de jeugd via social media te betrekken bij het beslissen welke projecten uitgevoerd zouden moeten worden, creëert het KFPS het gemeenschappelijke gevoel en stelt de “klant” vooraan. Dit gaat de jeugd goed aannemen aangezien deze zich betrokken en begrepen voelt. Hiermee wordt er ook dat stuk onderzoek meegenomen, welk belangrijk is voor het plannen en organiseren van projecten. Er wordt dus doormiddel van de inzet van social media beide belangrijke aspecten (gemeenschapszin en onderzoek) afgedekt. Verder is het voor het KFPS en ook LWD2018 belangrijk om iets buitengewoons te plannen om verschillende doelgroepen te benaderen.

6. De Friese paarden sector

In dit hoofdstuk zal het Friese paardensector nader worden toegelicht. Aangezien hiervan later de high light's gebruikt kunnen worden tijdens de LWD2018. Hierbij zal er op de historie worden ingegaan en ook de verschillende sectoren waarin de Friese paarden te vinden zijn worden toegelicht. Ten slotte zal de status van het Friese paard in de huidige tijd worden toegelicht.

6.1 High Light's Historie van het Friese Paard (rest in bijlage)

De high light's uit de historie van het Friese paard zijn vooral de volgende onderdelen:

- Romeinse Literatuur: eerste ontdekking van het Friese paard bij Slag van Hastings
- Begin jaartelling: friese troepen beschreven in Brittanie
- 4.eeuw: friesetroepen bij Carlisle
- 16^e eeuw: export friese paard naar America en andere Europese landen
- 17^e eeuw: inzet friese paard bij het harddraven
- 19^e eeuw friese paard bijna uitgestorven
- 1867: optocht ter publicering van het friese paard
- 1879: oprichting Fries Paarden Stamboek
- 1979: eerste buitenlandse vereniging in Duitsland

Een samenvatting van historie is te vinden in Bijlage 4.

6.2 Friese inzet in de paardensport

De Friese paardensport is onderverdeeld in 3 hoofdzakelijke categorieën:

- de mensport
- de tuigsport
- de dressuursport

Op deze 3 categorieën worden de paarden tijdens keuringen beoordeeld en geselecteerd om voor de fokkerij alleen de beste paarden te gebruiken.

Tegenwoordig wordt het

Friese paard steeds meer in de dressuursport ingezet, aangezien de fokdoelen om een goed basispaard te fokken veranderd zijn, en deze nu op een groot, sportief en goed presterend paard gericht zijn. Op dit moment tijd is het Friese paard zelf in de Grand Prix sport te vinden en is het ras erg succesvol.

(KFPS, www.kfps.nl/HetFriesePaard/Hetfrieschepaard/Historievanpaard.aspx)

Figuur 4 Tuigrubriek Buitenpost

6.3 Het Fries paard in de huidige tijd

Tegenwoordig telt het stamboek meer dan 70000 ingeschreven stamboek paarden, verspreid over 72 landen. Omdat het Friese paard in veel takken inzetbaar is, is de populariteit van het paard erg hoog. Dit heeft te maken met een buitengewone combinatie van eigenschappen die het paard van nature bezit. Door de bijzondere bouw en gangen is het mogelijk om het paard zowel als dressuurpaard, als circus- en showpaard en men-paard in te zetten. Hierbij straalt het paard voor allen een werkwillige houding en rustige eigenschappen uit, en ook de intelligentie en goede werkinstelling van het paard maakt dit paard erg geliefd.

Woorden die door de eeuwen heen zijn gebruikt om de uitstraling te omschrijven zijn: trots, voornaam, statig, elegant, sierlijk, krachtig, imposant en majestueus (Borger, 2013).

Figuur 5 Théâtre du Centaure

Het Friese paard wordt in deze tijd ook veel voor groot publiek gepresenteerd tijdens theaters en grote shows. Een goed voorbeeld van het inzetten van het Friese paard is “Théâtre du Centaure”. In de voorstellingen van dit Franse theatergezelschap spelen Friese paarden regelmatig

een hoofdrol. Verder word het paard met de Fryske Quadrille zowel in binnen- als buitenland regelmatig ingehuurd voor bijzondere festiviteiten. Sinds kort is het Friese paard ook bij lezers aangekomen door het boek ‘Inferno’. Hierin besteedt Dan Brown uitgebreid aandacht aan het zwarte paard. Dit betekent dat de waarde van het Friese paard buiten de paardensport behoorlijk is gegroeid. En ook in de film industrie wordt het Friese Paard steeds meer ingezet. Vier voorbeelden van films waarin de Fries een prominente rol speelt, zijn ‘The Mask of Zorro’, ‘Sense and Sensibility’, ‘Brieven voor de Koning’ en binnenkort in ‘The Sequel’, het tweede deel van de ‘Hunger Games’ (Borger, 2013).

6.4 Vergelijking met andere stamboeken

Om te kijken wat er nog voor mogelijkheden voor het KFPS zijn wordt er onderzoek gedaan naar activiteiten en projecten van andere stamboeken. Hierbij wordt gekeken of er nog nieuwe mogelijkheden zijn voor het KFPS en wat het KFPS onderscheid van andere stamboeken.

Om een vergelijking te kunnen maken is er onderzoek gedaan naar het KWPN (Koninklijk warmbloed paard Nederland en Hannoveraner Zucht Verband).

Het KWPN heeft naast zijn standaard keuringen volgende grote evenementen (KWPN):

- Isah Cup
- Pavo Cup
- 4- en 5-jarige eventingpaarden
- Jonge menpaarden
- Hengstencompetitie
- WK Jonge Dressuurpaarden
- WK Jonge Springpaarden
- Jumping Amsterdam
- Diverse Veilingen
- Etc.

Het Hannoveraner Zucht Verband uit Duitsland heeft buiten zijn standaard keuringen het volgende aan evenementen (Verband, 2014):

- Verschillende soorten veilingen
- Internationales Dressur- und Springfestival
- CVIO Verden
- FEI World Breeding Dressage Championships for Young Horses
- Verden Country Days
- Etc.

Het KFPS heeft naast zijn keuringen volgende evenementen (evenementen, 2014):

- Friese paardendagen
- Mega strand rit Callantsoog
- Show avond Hengstenkeuring (Faderpaard, etc)

Hieruit wordt duidelijk dat in Nederland buiten de keuringen van het KFPS maar weinig overige evenementen geplaatst zijn. Er wordt ook duidelijk dat er bij het KFPS geen Veilingen plaats vinden. Dit is een gemiste kans om wereldwijd paarden te verkopen. Doormiddel van een Veiling zou de drempel voor buitenlandse geïnteresseerden lager worden om een fries paard de kopen.

Verder is er bij de andere stamboeken een WK voor sportpaarden. Dit zou op lange termijn ook een uitdaging voor het KFPS worden. Dit zou wel een stapje dichterbij zijn om op internationaal niveau te kunnen presteren.

7. Friese sector in betrekking op LWD 2018

In dit hoofdstuk wordt er nader ingegaan op de projecten met betrekking tot het Friese paard die tijdens het LWD2018 plaatsvinden. Hierbij wordt er op de bestaande en nieuwe doelgroepen ingegaan. Uiteindelijk wordt er gekeken welke mogelijkheden en kansen dit biedt voor het Fries paarden stamboek.

7.1 Projecten nader toegelicht

Zoals al eerder genoemd worden de volgende projecten in samenwerking met het KFPS uitgevoerd:

- Hengstenkeuring
- Faderpaard
- Het paard van Friesland

Figuur 6 Hengstenkeuring 2014

De Hengstenkeuring in het WTC Leeuwarden is een van de grootste keuringen en evenementen van noord Nederland en ook in januari 2014 werd het een groot succes. Elk jaar worden de aanbevolen hengsten vanuit de voorbezichtiging op de hengsten keuring gehuldigd. Tijdens de drie daagse keuring worden veel bezoekers uit het buitenland getrokken. In 2014 was het programma

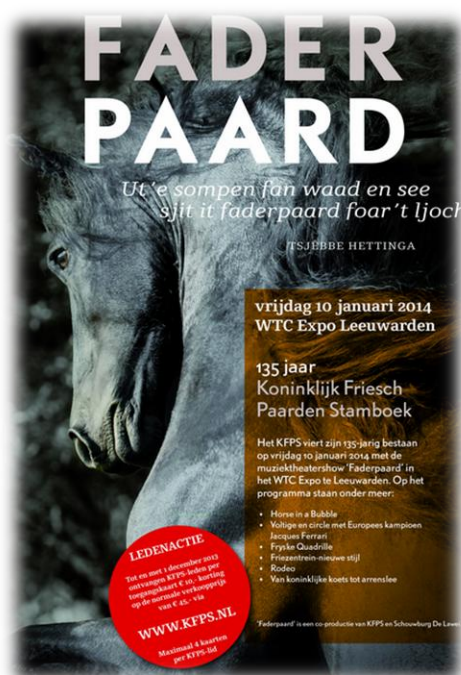
(KFPS,

www.kfps.nl/kaartverkoophengstenkeuring.aspx, 2013) van de Hengstenkeuring als volgt:

Op donderdag was de tweede bezichtiging van de hengsten en op de avond werd de show Faderpaard aangeboden.

Op vrijdag ochtend was er een clinic programma waar verschillende clinics en lezingen rond om het Friese paard gegeven werden op 4 verschillende locaties. Twee ruimtes in het WTC werden ingericht als lezing zaal en de losrijbaan en de grote piste werden gebruikt om verschillende clinics te geven. Een van de succesvolste clinics was een dressuurclinic van Johan Hamminga en een clinic over het Freestyle systeem van Emiel Voest. In de middag was de derde bezichtiging van de jonge hengsten aan het orde en in de avond werd de tweede voorstelling van Faderpaard gegeven. Op zaterdag vond de definitieve keuring plaats. Op deze dag werden de kampioenen gekeurd. Meer informatie over het programma van de hengstenkeuring 2014 is te vinden in bijlage 2.

In totaal werden er ruim 20.000 kaarten verkocht tijdens

Figuur 7 Flyer Faderpaard

de hengstenkeuring 2014 (Loman, 2014).

In 2014 is er een grote show georganiseerd die op de donderdag en vrijdag avond tijdens de hengstenkeuring gepresenteerd werd. Deze show heet “Faderpaard” en is een muziek theater die door Jos Thie en het gedicht van Tjebbe Hetinga geproduceerd is. De stem van het muziek theater was van Nynke Laverman. De show was een groot succes, beide avonden waren totaal uitverkocht en diende ter inleiding van LDW2018 om te laten zien wat Leeuwarden in huis heeft. Tijdens de hengstenkeuring en de show Faderpaard waren minstens 21 landen aanwezig. (zie bijlage 3) Deze landen waren op de VIP tribune ingedeeld. Ook onder de overige bezoekers waren verschillende nationaliteiten aanwezig. Voor 2018 is een soortgelijke show te verwachten en ook de hengstenkeuring zal zich erop aanpassen.

Beide show avonden waren met ruim 5000 kaarten uitverkocht (Loman, 2014).

Het project “Het paard van Friesland” houdt in dat er een sculptuur van een Fries paard van 20m hoog als een landmark bij de afsluitdijk geplaatst gaat worden. Dit project wordt vanuit de stichting Het paard van Friesland georganiseerd en het prototype werd in een kleiner formaat op de hengstenkeuring in januari 2014 voorgesteld. Voorzitter Barbara Borger is de hoofdmanager van dit project, zij organiseert het daadwerkelijk plaatsen van dit sculptuur. Dit is een van de grote plannen (Borger, 2013) die met het Friese paard te maken heeft. Doel van deze plannen is, om belangrijke kenmerken van de provincie te presenteren waarbij het Friese paard een van de belangrijkste kenmerken van Friesland is.

Figuur 8 Beeld Paard van Friesland

Het project is al in 2013 begonnen toen bekend werd dat Leeuwarden Culturele Hoofdstad zou worden. Het beeld zal door de schotse kunstenaar Andrew Scott gemaakt worden. Het prototype werd in 2013 in Glasgow gemaakt, maar het echte, 20m hoge beeld zal in Friesland gemaakt worden.

Dit eerste prototype werd in een kleiner formaat op de Hengstenkeuring 2014 (Friesland, 2014) gepresenteerd. Dit was een groot succes om dit project bekend te maken. De bezoekers waren erg enthousiast en vonden het een leuk idee om dit beeld bij de afsluitdijk te plaatsen.

De kosten voor dit project zullen rond de 2 miljoen euro liggen. Dit wordt voornamelijk door fondsen en sponsors gefinancierd.

7.2 Nieuwe mogelijkheden

In dit onderdeel wordt er ingegaan op nieuwe mogelijkheden met betrekking tot activiteiten en promotie, die doormiddel van een brainstorming met een student uit de hippische sector uitgefilterd zijn.

7.2.1 Promotie

Een belangrijk onderdeel tot succes is het promoten van de activiteiten en evenementen onderstaand staat beschreven welke onderdelen op welke manier het beste promoten kunnen worden.

2.2.1.1 Clinicdag

Om de bekendheid van de clinicdag op de hengsten keuring te vergroten is het van belang dat deze meer gepromoot gaat worden. Dit onderdeel van de hengstenkeuring is een belangrijk onderdeel die juist mensen aanspreekt nog weinig van het Friese paard weten en daar wel voor open staan. Dit kun je doen doormiddel van het promoten bij de KNHS aangezien alle KNHS leden het vakblad “Paard& Sport” ontvangen.

Verder is er nog over na te denken om de clinics zelf meer te gaan richten op de trend binnen de algemene paardensport en niet alleen op de Friese sector. Huidig is te zien dat de trend onder de recreatieruiters (85% van alle ruiters) (KNHS, 2013) meer richting de vrijheidsdressuur, natural horsemanship en alternatieve ruiethermethoden gaat.

Om ook de jongeren hierbij te betrekken is het van belang dat er via social media promoot gaat worden. Hierbij zou een actie “ welke clinic’s worden op de Clinicdag van de Hengstenkeuring 20** gegeven kies nu”. Hierbij krijg je niet alleen een indruk van wat de doelgroepen interessant vinden maar je zorgt ervoor dat deze zich betrokken voelt. Dit verhoogt bovendien de percentage van bezoekers die op die dag verschijnen.

7.2.1.2 Musical en theaters

Om de musical en theater liefhebbers te kunnen bereiken is het een mogelijkheid om het musical “Warhorse” of een vergelijkbare paarden musical te gebruiken om tijdens deze musical reclame te maken voor de KFPS Show 2018. Dit kan doormiddel van een advertentie welk geplaatst kan worden op het infoblad welk tijdens een musical of theater wordt uitgegeven.

7.2.1.3 Buitenlandse verenigingen betrekken

Om ook door heel Europa te kunnen promoten zou er gebruik gemaakt kunnen worden van de buitenlandse Friese stamboeken. Hierbij is het vooral van belang dat de buitenlands stamboeken verzorgd worden met actuele informatie over LDW2018 en de activiteiten met het KFPS. Verder zou er promoot kunnen worden dat er informatie verkregen kan worden om deze plekken. Bovendien is er aan te denken om de informatie op de websites te plaatsen en ook in de regionale paardenbladen in die landen zou er een stukje over LWD2018 en KFPS geplaatst kunnen worden.

7.2.1.4 Actie voor speciale LWD2018 kortingen

Het zou ook een mogelijkheid kunnen zijn om een actie te koppelen aan de leden werving. Bijvoorbeeld zou men als men lid wordt bepaalde kortingen kunnen krijgen op het verblijf in Friesland of op de activiteiten van het KFPS.

7.2.1.5 Gebruik maken van LWD2018 Promotie

Aangezien LWD2018 door heel Europa gaat promoten zou het KFPS zijn grootste onderdelen daarbij mee kunnen promoten om ook in Europa een breed bereik te krijgen.

7.2.1.6 Nieuwe landen

Door het LWD2018 worden veel Europese landen uitgenodigd en ook internationaal publiek gemaakt dat dit plaats vind. Dit geeft voor het KFPS de grote kans om met landen in contact te komen waar de eerder nog geen contact hebben. Ook op internationaal niveau geeft

LWD2018 de grote kans om te groeien en contact te maken met de wereldmarkten van China en Japan.

7.2.2 Show over de Historie/ Film

Om tijdens LWD2018 een beeld te kunnen vormen over het Friese paard is de Historie van het Friese paard wel een belangrijk onderdeel. Hiervoor zou het KFPS gebruik kunnen maken van een Show welk over de historie van het Friese paard gaat. Deze Show zou men op dezelfde manier als “Faderpaard” kunnen uitvoeren met behulp van een groot scherm. Als kick zou men dit keer gebruik kunnen maken van bijvoorbeeld een 3D scherm. Verder zou men hier ook meer op de internationale bezoekers in moeten gaan doormiddel van hetondertitelen van de show in het Nederlands, Duits en Engels. Om er langer van te kunnen genieten zou het een goed idee zijn om van deze show een film te kunnen produceren om bij de doelgroep ook op langer termijn in hun gedachten te blijven. Dit vergroot bovendien de kans dat deze doelgroep bij andere of kleinere shows in de toekomst aanwezig zou zijn.

7.2.3 Internationale Friese Veiling

Om het Friese paard beter op de markt te kunnen krijgen zou men een veilig kunnen organiseren zoals bij het KWPN of het Hannoveraner verband. Tijdens deze veilingen worden paarden wereldwijd verkocht en aangezien het Friese paard steeds meer in de sport komt zou dit een boost kunnen geven in de verkoop en export getallen. Tijdens zo een veiling worden vooral buitenlandse mensen getrokken en ook de kans van het bereik op nieuwe landen wordt hierdoor vergroot.

7.3 Welke doelgroep wordt aangesproken?

Tijdens de Hengstenkeuring en de show Faderpaard werden er verschillende nationalen en internationale doelgroepen aangesproken. Niet alleen de sportruiters, menners en fokkers toonden interesse maar ook paardenliefhebbers van andere rassen en theater liefhebbers werden door dit evenement aangesproken. Tijdens de hengstenkeuring en Faderpaard waren er 21 landen aanwezig op de VIP tribune. Onder de overige bezoekers waren er mensen uit landen zoals Duitsland, Frankrijk en België te vinden.

7.3.1 Bestaande doelgroepen

De huidige doelgroep van het KFPS zijn:

Sportruiters

Recreatieruiters

Menners

Fokkers

Paarden liefhebbers

Deze doelgroepen worden over 21 verschillende landen aangesproken. Het stamboek heeft een veeltal buitenlandse dochterverenigingen (KFPS, www.kfps.nl/AdressenBuitenland.aspx)

7.3.2 Nieuwe Doelgroepen

Nieuwe nationale en internationale doelgroepen die door LWD2018 gewonnen kunnen worden zijn voornamelijk de theater liefhebbers en kunstliefhebbers. Aangezien er culturele activiteiten gepland zijn wordt doormiddel van het project “Het paard van Friesland” de kunst

liefhebbers aangetrokken om het beeld te bewonderen. En bij de show Faderpaard slaan musical of theater harten harder.

Maar aangezien er tijdens LWD2018 alle landen van Europa en misschien ook landen buiten Europa worden aangetrokken is de kans groot dat er nog onbekende landen voor het KFPS interesse krijgen in het Friese paard.

Verder zullen er tijdens LWD2018 ook andere nieuwe doelgroepen zoals andere paardenrassen liefhebbers, fotografen etc. te vinden zijn en ook bij deze doelgroepen zou het Friese Paard een grote aantrekkingskracht kunnen hebben. Dit ligt vooral aan de bijzondere en mooie uitstraling die een Fries paard heeft.

Vervolgens worden door de show Faderpaard niet alleen de Theater liefhebbers getrokken maar ook de dichters aangezien de show gebaseerd is op een gedicht van Tsjebbe Hetinga. Daarnaast kunnen ook de cultuur geïnteresseerden hierdoor aangetrokken worden.

Door de boven genoemden nieuwe ideeën wordt er vooral op de buitenlandse doelgroep ingegaan en ook de theater en musical doelgroep zou men hierdoor beter kunnen bereiken. Door de veiling wordt vooral de export en de verkoop verbeterd. In onderstaand tabel is te zien welke activiteiten welke doelgroep aanspreken:

Doelgroep	Clincdag/ Hengstenkeuring	Friese Veiling	Historische Show 3D scherm	Paard van Friesland
Paardensport liefhebbers	x	x	x	x
Fokkers	x		x	x
Theater & Musical liefhebbers			x	
Paarden liefhebbers	x		x	x
Techniek liefhebbers			x	
Buitenlandse Friese liefhebbers	x	x	x	x
Binnenlandse Friese liefhebbers	x	x	x	x
Kunstliefhebbers				x
Jongeren	x		x	x

Tabel 1 Doelgroep

Op **korte termijn** betekend dit dat er tijdens het LWD2018 veel buitenlandse mensen getrokken worden om het Friese paard en de activiteiten erom heen te bezoeken en te bekijken. Hier zou er een mogelijke groei van de ledenaantallen verwacht kunnen worden. Er worden in totaal twee tot drie miljoen bezoekers verwacht 2018 (LWD2018 P. , 2013). Als daarvan 2% de evenementen van het KFPS zouden bezoeken, zou dat betekenen dat hun bereik om 40.000 bezoekers vergroot wordt. En als hiervan 0,5% lid zou worden zouden er in

jaar 2018 200 nieuwe leden geregisterd kunnen worden. Dit zou een groei betekenen van 1,3%. In onderstaande grafiek zijn de aantal leden van nu en de verwachte groei te zien. Verder is de verwachting dat de kunstliefhebbers in 2018 getrokken worden door de sculptuur “Het paard van Friesland”

Middellange termijn

De exportgetallen van de Friese paard zouden ook verhoogd kunnen worden door de inzet van een internationale Friese paarden veiling welk veel buitenlanders zou gaan trekken. Dit zou op middel lange termijn en lange termijn de populatie van het Friese paard door de hele wereld verhogen. Als er van de 70.000 ingeschreven paarden 0,5 % via de internationale veilig verkocht zou gaan worden betekend dit dat er voor de internationale markt 350 Friese paarden ter beschikking staan waar niet alleen buitenlandse fokkers en verenigingen de mogelijkheid hebben om een Fries te kopen maar ook onafhankelijke particulieren hebben op deze manier een kans om een hoogwaardige Fries te kopen.

Lange termijn

“Het paard van Friesland” wordt het waarteken van Friesland en blijft te komende jaren bij de afsluit dijk staan. Dit zal elk jaar weer mensen aan trekken die geïnteresseerd zijn in kunst, cultuur en historie.

Als er door promotie in het buitenland nieuwe landen geïnteresseerd raken in het Friese paard en daar zelfs Friese stamboeken gaan oprichten heeft dit op lange termijn een goed effect op het KFPS. Het Friese paard ontvangt daardoor meer aandacht, wat het ras nog bekender maakt.

7.4 Welke kansen krijgt de KFPS i.v.m. LWD2018

Door de aantrekkingskracht van vele Europese en niet Europese landen door LWD2018 heeft het KFPS een grote kans om hierdoor nog bekender te worden. Vooral als er in het begin van het jaar 2018 weer een hengstenkeuring plaats vindt, is dit een goed aanlooppunt voor buitenlanders. Ter ondersteuning van deze grote aanloop zal de promotie Europa breed plaats moeten vinden. In onderstaande tabel is te zien welke activiteiten het KFPS op welke manier moet promoten:

Promotie	Clincdag/ Hengstenkeuring	Friese Veiling	Historische Show 3D scherm	Paard van Friesland
Social media	X	X	X	X
Reclame musicals			X	
Reklame Buitenlandse verenigingen	X	X	X	X
LWD promotie	X	X	X	X
Advertentie Paard& Sport	X	X	X	
Advertentie andere paardenbladen	X	X	X	X
LWD Korting	X		X	

Tabel 2 Promotie

Voor het KFPS is het niet moeilijk om Europa wide te promoten, omdat deze door heel Europa stamboeken heeft die hieraan mee kunnen werken. Dit is een sterke eigenschap welke de kans vergroot dat er nog meer geïnteresseerden getrokken kunnen worden. Als het KFPS op de juiste manier promoot en daarmee hun doelgroepen bereikt is de wordt de kans enorm verhoogt op een nog groter aanloop van bezoekers. Verder zullen er ook veel theaterliefhebbers en musicalliefhebbers aangetrokken worden aangezien er weer een grote show gegeven wordt. Verder zou deze film er ook aan bijdragen om de show in de gedachten van dit doelgroep te houden en deze ook op verdere shows van het KFPS te kunnen behouden. Welk als high light ook als film verkrijgbaar zou moeten zijn, om een nog groter bereik te creëren.

Verder zal er door de sculptuur “Het Paard van Friesland” veel kunstliefhebbers en fotografen getrokken worden. Dit geeft het KFPS de kans om wereldwijd bekend te worden door een prachtige hengstenkeuring, een mooi showprogramma en het beeld op de afsluitdijk.

Door de aandacht die het Friese paard en het KFPS krijgt kan het stamboek ook meer leden trekken, en houden ze rekening met jongeren die volgens de wetenschap op het moment erg naar gemeenschappelijkheid uitkijkt. Dit is bovendien nog een doelgroep die bij het KFPS nog niet erg uitgebreid is. Er is een begin gemaakt door de vereniging JongKFPS maar dit is buiten de Friese kringen nog niet erg bekend. Door bijvoorbeeld via social media te jeugd te betrekken bij het kiezen van de programma van de clinicdag wordt aan de behoefte voldaan om betrokken te worden en een gemeenschapszin te creëren. Verder verhoogt het hiermee de kans dat het programma goed aansluit op de behoeftes en wensen van de bezoekers en men heeft een groter bereik.

Door het bekend maken van het Friese paard en de mensen te laten zien wat een mooi en veelzijdig ras het is wordt de interesse naar Friese paarden verhoogd. Om deze interesse onder paardenliefhebbers aan te moedigen zou het mogelijk zijn om een veiling te organiseren waar

iedereen de mogelijkheid heeft om een Fries te kopen. Dit versterkt niet alleen de bekendheid van het Friese paard maar bovendien worden ook de exportgetallen verhoogd en de algemene Friese paardenpopulatie in de wereld wordt verhoogd.

8. Conclusie

Concluderend is te zeggen dat LWD2018 een aantal mogelijkheden en kansen biedt voor het KFPS. Aangezien er door LWD2018 veel verschillende doelgroepen op nationaal en internationaal getrokken wordt, heeft het KFPS goede mogelijkheden om bekender te worden in de wereld. Er bestaat ook een mogelijkheid voor het KFPS om in aanraking te komen met andere, nieuwe doelgroepen.

Het werd duidelijk dat het onderwerp Iepen Mienskiep goed aansluit bij de ontwikkeling in de evenementen branche. Dit maakt de kans groot dat mensen van alle leeftijden naar Friesland toegetrokken worden. Dit geeft het KFPS ook de kans om in aanraking te komen met allerlei leeftijden uit heel Europa. Bovendien geeft het de mogelijkheid om activiteiten te leveren op een heel ander niveau, aangezien door LWD2018 een hele nieuwe doelgroep naar Friesland gehaald wordt.

Het is duidelijk dat het KFPS door hun projecten veel mensen aanspreekt buiten hun vastgestelde doelgroepen. Dit komt doordat het Friese paard meer te bieden heeft dan andere rassen, omdat het Friese paard breder ingezet kan worden dan uitsluitend in de sport. Hierbij kan er gedacht worden aan het aantrekken van theaterliefhebbers, dichters, fotografen en liefhebbers van andere paardenrassen. Dit maakt duidelijk dat er nog een hoop mogelijkheden en kansen zijn voor het KFPS om wereldwijd bekender te worden. Het KFPS heeft het grote voordeel dat hun ras een echte eyecatcher is en ze hiermee alle kanten op kunnen. Het maakt niet uit of men het Friese paard als knuffelpaard presenteert, als showpaard, of als sportpaard. Voor al deze sectoren is het Friese paard absoluut geschikt en door deze veelzijdigheid kunnen er zo veel meer mensen aangetrokken worden. Onderstaand worden de geplande en nieuwe activiteiten beschreven die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen.

Geplande activiteiten:

Doormiddel van de geplande projecten: de “Hengstenkeuring”, de show “Faderpaard 2014” en “Het paard van Friesland” worden er veel verschillende doelgroepen getrokken zoals kunstenaars, theaterliefhebber, paardenliefhebbers enz. Andere plannen die te maken hebben over kunst en theater, hebben goede invloed op het KFPS. Hiermee worden alle doelgroepen getrokken die zij ook willen bereiken met de sculptuur “Het paard van Friesland” en de show “Faderpaard”.

Nieuwe activiteiten:

Uit het onderzoek is verder nog gebleken dat er behoefte is aan nieuwe activiteiten. Om nationale als ook internationale bezoekers te trekken zijn de volgende ideeën naar voren gekomen: “Historische Show met 3D scherm”, “Internationale Veiling” en “Promotie”. De Historische Show met 3D scherm sluit goed aan het thema van LWD2018. Verder past dit goed bij de ontwikkeling van de evenement branche, om iets nieuws te laten zien en een gemeenschapszin te creëren. Hierbij worden doelgroepen aangesproken die geïnteresseerd zijn aan theater, musical, show, techniek en paarden.

Om meer internationale Friese paarden geïnteresseerden te trekken is het een goed idee om een Internationale Veiling van Friese paarden te organiseren. Verder is het een strategisch doel om de promotie zodanig aan te passen, zodat de doelgroepen op de juiste manier bereikt worden.

Door dit onderzoek wordt tevens duidelijk dat een grotendeel van de Europese landen door LWD2018 aangetrokken worden. Verder is de kans groot dat internationale landen aanwezig zijn om LWD2018 te bezoeken. .

9. Aanbeveling

In het volgende deel worden voor het KFPS verschillende aanbevelingen gegeven, hoe zij de kansen van het LWD2018 optimaal kunnen benutten. Hierbij horen het organiseren van de Historische show met 3D scherm en een internationale Friese Paarden Veiling. Verder worden er handvatten gegeven voor het aantrekken van een jeugdige doelgroep en het promoten van alle activiteiten.

Historische show 3D scherm

Het is aan te bevelen om een historische show met 3D scherm te presenteren tijdens LWD2018. Deze show zal op dezelfde manier neergezet kunnen worden als de Show Faderpaard met als verandering dat er gebruik gemaakt wordt van een 3D scherm. Het 3D scherm zal een buitengewone aanvulling kunnen zijn op de huidige weergave van de show. De inhoud van de show zal ook anders zijn. Ter gelegenheid van LWD2018 zou een show opgezet kunnen worden die de historie van het Friese Paard weergeeft. Zo kan ook de internationale doelgroep inzicht krijgen in de historie van Leeuwarden en het Friese paard. Hierbij is het aan te bevelen dat er niet alleen een Nederlandse ondertiteling aangeeft maar ook een Engelse en/of Duitse. Deze show zou goed aansluiten op het programma van LWD2018, omdat er veel cultuur geïnteresseerden aanwezig zullen zijn

Internationale Friese Paarden Veiling

Daarnaast wordt aanbevolen om een Friese Paarden Veiling te organiseren, om hiermee de internationale bekendheid van het ras te vergroten en de exportgetallen te verhogen.

Aantrekken jeugdige doelgroep

De KFPS wil zich graag meer gaan richten op de jeugd. Tijdens LWD2018 zal dit gedaan worden door de jeugd te betrekken bij de inhoud van de clinicdag. Door hen via social media te benaderen en hen hier te laten kiezen uit verschillende clinic onderwerpen. De meeste gekozen clinics zullen dan worden uitgevoerd.

Promotie

Het wordt aangeraden om de promotie van de historische show via musicals en theaters uit te voeren. Het promoten van shows, de veiling, keuring en de clinicdag kan via het ledenblad van de KNHS en andere vakbladen gedaan worden. Daarnaast moet het KFPS de promotie samen met LWD2018 opstellen, om een grotere doelgroep te bereiken.

10. Discussie

Tijdens dit onderzoek is er in het begin vooral aandacht besteed aan het verzamelen van informatie welke belangrijk is voor dit onderwerp. Deze is in eerste instantie door deskresearch verzameld. Om nog betere en kwalitatief hoogwaardigere uitkomsten te kunnen genereren heb ik besloten om met de expert ‘mevrouw Borger’ in gesprek te gaan. Hierdoor kon ik beter analyseren welke onderwerpen voor het KFPS interessant zijn. Hierbij werd duidelijk dat er vooral een gebrek aan informatie is over de evenementen branche en de doelgroep hiervan. Op dat moment werd er besloten om op dat gebied dieper onderzoek te gaan doen. Met al de verzamelde informatie over de evenementen branche werd duidelijk dat de jeugd behoefte heeft aan gemeenschap. Dit is door het onderwerp en de plannen van LWD2018 al goed onderbouwd. Nu is het nog belangrijk dat ook het KFPS zich hierop aansluit, door de juiste activiteiten te organiseren. Dat gaf de aanleiding om verschillende ideeën te verzamelen doormiddel van een brainstorming met studenten uit de hippische sector. Hieruit werd duidelijk dat de juiste promotie veel voordelen met zich mee brengt.

Verder was het plan om meer onderzoek te doen naar het aantal bezoekers van de show “Faderpaard 2014”. Hierbij was het interessant om te kijken naar de verschillende landen die aanwezig waren. Via informatie van het KFPS kon achterhaald worden welke landen er op de VIP tribune aanwezig waren maar, het was niet mogelijk om te achterhalen welke landen aanwezig waren tijdens de gehele show. Daarom is dat onderdeel in het rapport minder uitgebreid dan vooreerst voorspeld.

11. Bibliografie

Wetenschappelijke literatuur:

1. Commission, E. (2009). *European Capitals of Culture: The Road to success*. Luxemborg: Office for Official Publications of the European Communities.
2. Geurts, R. H. (1967). *Genetische analyse en structuur van de fokkerij van het Friese paard*. Utrecht: Rijksuniversiteit Utrecht
3. Herrero, L. C. (2006). *The Economic Impact of Cultural Events*. SAGE Publication.
4. Lilijerstolpe, C. (2009). *Horses in Europe*. Sweden: Swedish University of Agricultural Sciences.
5. Ronald Hitzler, B. K. (2013). *Event koncepte*. Dortmund: Springer Fachmedien Wiesbaden.
6. S.M. Pretorius, E. v.-K. (2004). *Description of the Friesian Horse population of South Africa and Namibia*. South African Journal of Animal Science.

Overige literatuur:

Boeken:

1. Bauma, G. (1879). *Het Friese paard*. Roordahuizum.
2. Boersma, M. (2013). *Iepen Mienskip*. Leeuwarden: Stichting Kulturele Haadstêd 2018.

Artikelen:

1. Borger, b. (2013). *Het paard van Friesland*. Leeuwarden: Stichting het paard van Friesland
2. Commissie, E. (2013). *Handleiding Culturele Hoofdstad*. Brüssel: Europees parlement
3. Courant, L. (2014, Mei 21). Leeuwarden haalt Hoofdstad-titel op in Brussel. *Leeuwarder Courant*
4. Hylkema, I. (2013). Friese paarden promoten Leeuwarden in Amsterdam. *Phryso* , 79.
5. LWD2018. (2013). *De Plannen van LWD2018*. Leeuwarden: LWD2018.

Websites:

1. evenementen, K. (2014). www.friesepaardenkracht.nl/Friese-paarden/Evenementen-KFPS.html.
2. Friesland, H. P. (2014, januari 17). www.hetpaardvanfriesland.nl/index.php/nieuws/14-hengstenkeuring-2014-groot-succes-voor-project.
3. Gelderlander, d. (2007). www.gelderlander.nl

4. KFPS. (sd) Adressen Buitenland. www.kfps.nl/AdressenBuitenland.aspx.
5. KFPS. (sd). Historie van het Friese paard
www.kfps.nl/HetFriesePaard/Hetfrieschepaard/Historievanpaard.aspx.
6. KFPS. (2013, November). Kaarten verkoop Hengstenkeuring
www.kfps.nl/kaartverkoophengstenkeuring.aspx.
7. KNHS. (2013). Ledenaantallen www.knhs.nl.
8. KWPN. (sd). Agenda www.kwpn.n/agenda/
9. LWD2018, P. (2013).
www.2018.nl/Portals/0/Documenten/Lwd2018%20krant%202013.pdf.
10. Rijksoverheid. (2013, november 8).
www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/11/08/leeuwarden-culturele-hoofdstad-van-europa-2018
11. Shetlandponystamboek. (2011). www.shetlandponystamboek.nl.
12. Trouw. (2001).
www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/archief/article/detail/2486034/2001/12/19/Rotterdam-succesvol-als-Culturele-Hoofdstad
13. Verband, H. (2014). de.verden-turnier.de/vtg
14. zijk, J. v. (2013, 04 11). reizen.be.msn.com/foto/top-13-europese-culturele-hoofdsteden#image=5

Interviews:

1. Loman, S. (2014, Januari 20). Kaartverkoop Hengstenkeuring en Faderpaard. (N. d. Jong, Interviewer)

12. Bijschriften

Tabel 1 Doelgroep	28
Tabel 2 Promotie	30
Figuur 1 The European Capitals of Culture	14
Figuur 2 Liverpool City Council	15
Figuur 3 Eiland in de Muur (Graz 2003).....	15
Figuur 4 Tuigrubriek Buitenpost.....	21
Figuur 5 Théâtre du Centaure.....	22
Figuur 6 Hengstenkeuring 2014	24
Figuur 7 Flyer Faderpaard.....	24
Figuur 8 Beeld Paard van Friesland	25

13 Schriftelijk Rapporteren

Checklist Schriftelijk Rapporteren

Naam:

Klas:

Datum:

Titel verslag:

Nadat je je verslag/rapport hebt gecontroleerd met behulp van deze checklist, voeg je deze toe als bijlage. Zonder de checklist vindt er geen beoordeling plaats.

De beoordelingscriteria die met een * zijn aangegeven, zijn de zogenaamde '*killing points*'. Indien de assessor meer dan vijf '*killing points*' heeft aangekruist, dien je het rapport/verslag op alle onvoldoende onderdelen te verbeteren. Voor de herbeoordeling moet je ook de oude versie inleveren. In het afstudeerwerkstuk zijn geen '*killing points*' toegestaan!

AANVINKEN WAT NIET IN ORDE IS!

1. Het taalgebruik:

- ☐ Bevat niet meer dan drie grammaticale, spel- en typefouten per duizend woorden*

Bij meer dan drie fouten per duizend woorden is het rapport/verslag afgekeurd!

- ☐ Heeft een adequate interpunctie*
- ☐ Is afgestemd op de gekozen doelgroep (juiste stijl)*
- ☐ Laat een zakelijke en actieve schrijfstijl zien*
- ☐ Bevat geen persoonlijke voornaamwoorden*

2. Het rapport/verslag:

- ☐ Is ingebonden (hard copy)*
- ☐ Is vrij van plagiaat* (zie examenreglement)

3. De omslag:

- ☐ Bevat de titel
- ☐ Vermeldt de auteur(s)

4. De titelpagina/het titelblad:

- ☐ Heeft een specifieke titel*
- ☐ Vermeldt de auteur(s)*
- ☐ Vermeldt de plaats en de datum*
- ☐ Vermeldt de opdrachtgever(s)*

5. Het voorwoord:

- ☐ Bevat de persoonlijke aanleiding tot het schrijven van het rapport/verslag
- ☐ Bevat persoonlijke bedankjes (persoonlijke voornaamwoorden toegestaan)

6. De inhoudsopgave:

- ☐ Vermeldt alle genummerde onderdelen van het rapport/verslag*
- ☐ Vermeldt de samenvatting en de bijlage(n)
- ☐ Is overzichtelijk
- ☐ Heeft een correcte paginaverwijzing

7. De samenvatting:

- ☐ Is een verkorte versie van het gehele rapport/verslag

- ☐ Bevat conclusies
- ☐ Bevat geen persoonlijke mening
- ☐ Is gestructureerd
- ☐ Is zakelijk geschreven
- ☐ Staat direct na de inhoudsopgave

8. De inleiding:

- ☐ Is hoofdstuk 1*
 - ☐ Nodigt uit tot lezen
 - ☐ Beschrijft het onderzoekskader*
 - ☐ Beschrijft de probleemstelling*
 - ☐ Vermeldt het doel*
-
- ☐ Geeft informatie over de gevolgde onderzoeksmethode*
 - ☐ Geeft kort de inhoud per hoofdstuk van het rapport/verslag weer*

9. De (opmaak van de) kern:

- ☐ Bestaat uit genummerde hoofdstukken, paragrafen en sub paragrafen (maximaal drie niveaus)*
- ☐ Deze zijn verschillend in opmaak*
- ☐ De hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben een passende titel
- ☐ Een hoofdstuk beslaat ten minste één pagina
- ☐ Een nieuw hoofdstuk begint op een nieuwe pagina
- ☐ De zinnen lopen door (geen 'enter' binnen een alinea gebruiken)
- ☐ De figuren zijn (door)genummerd en hebben een passende titel*
- ☐ De tabellen zijn (door) genummerd en hebben een passende titel*
- ☐ In de tekst zijn er verwijzingen naar figuren en/of tabellen*
- ☐ De tekst bevat verwijzing naar de desbetreffende bijlage(n)
- ☐ De pagina's zijn genummerd*
- ☐ De pagina's hebben een aantrekkelijke opmaak

10. De discussie:

- ☐ Bevat een vergelijking met relevante literatuur
- ☐ Geeft de valide argumentatie weer
- ☐ Bevat een kritische reflectie op de eigen bevindingen

11. De conclusies en aanbevelingen:

- ☐ De conclusies zijn gebaseerd op relevante feiten
- ☐ De aanbevelingen zijn gebaseerd op relevante feiten
- ☐ Bevatten geen nieuwe informatie*

12. De bronvermelding:

- ☐ In de tekst is conform de geldende APA-normen* (zie intranet)

13. De literatuurlijst:

- ☐ Is opgesteld conform de geldende APA-normen* (zie intranet)

14. De bijlagen:

- ☐ Zijn genummerd
 - ☐ Zijn voorzien van een passende titel
 - ☐ Bevatten geen eigen analyse
-

14 Toestemmingformulier

Toestemmingsformulier tot opname en beschikbaarstelling afstudeerwerkstukken in repository

Je staat op het punt je afstudeerwerkstuk in te leveren. Je hebt daarbij misschien wel dankbaar gebruik gemaakt van afstudeerwerkstukken van je voorgangers. Ook jouw afstudeerwerkstuk kan van belang zijn voor volgende afstudeerders of misschien wel voor jouw (inter)nationale vakgebied. Daarom willen we jouw product opnemen in een databank die full tekst toegang biedt aan derden. Daarvoor hebben we wel jouw toestemming als auteur nodig.

CAH Vilentum heeft een digitale kennisbank (repository) waarin CAH Vilentum afstudeerwerkstukken die door studenten in het kader van hun studie aan de Hogeschool hebben geschreven, toegankelijk worden gemaakt voor derden. Hierdoor wordt het proces van creatie, verwerving en deling van kennis binnen het onderwijs mogelijk gemaakt en ondersteund.

De in de kennisbank opgenomen afstudeerwerkstukken zullen gedurende minimaal zeven jaar in de kennisbank worden opgenomen en toegankelijk worden gemaakt voor potentiële gebruikers binnen en buiten CAH Vilentum. Om opname en beschikbaarstelling mogelijk te maken dient dit Toestemmingsformulier.

Door opname en beschikbaarstelling in de digitale kennisbank wordt het auteursrecht niet overgedragen. Daarom kan de student zijn of haar toestemming tot het beschikbaar stellen van zijn afstudeerwerkstuk intrekken.

Rechten en plichten student

De student verleent aan CAH Vilentum kosteloos de niet-exclusieve toestemming om zijn afstudeerwerkstuk op te nemen in de digitale kennisbank en om dit afstudeerwerkstuk beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten CAH Vilentum. Hierdoor mogen gebruikers het afstudeerwerkstuk geheel of gedeeltelijk kopiëren en bewerken. Gebruikers mogen dit alleen doen en de resultaten publiceren indien dit gebeurt voor eigen studie en/of onderwijs- en onderzoeksdoeleinden en onder de vermelding van de naam van de student en de vindplaats van het afstudeerwerkstuk.

Afstudeerwerkstukken die als vertrouwelijk moeten worden beschouwd, worden niet opgenomen in de repository.

De toestemming om de afstudeerwerkstuk aan derden beschikbaar te stellen gaat in per onderstaande datum.

De student geeft CAH Vilentum het recht de toegankelijkheid van het afstudeerwerkstuk te wijzigen en te beperken indien daar zwaarwegende redenen voor bestaan.

De student verklaart dat de stage biedende organisatie dan wel de opdrachtgever van het afstudeerwerkstuk geen bezwaar heeft tegen opname en beschikbaarstelling van het afstudeerwerkstuk in de repository.

Verder verklaart de student dat hij of zij toestemming heeft van de rechthebbende van materiaal dat de student niet zelf gemaakt heeft om dit materiaal als onderdeel van de afstudeerwerkstuk op te nemen in de digitale kennisbank en aan derden binnen en buiten CAH Vilentum beschikbaar te stellen.

De student geeft CAH Vilentum het recht het afstudeerwerkstuk op te nemen in de digitale kennisbank en ter beschikking te stellen voor een periode van minimaal zeven jaar.

Rechten en plichten Hogeschool

De door de student verleende niet-exclusieve toestemming geeft CAH Vilentum het recht het afstudeerwerkstuk aan gebruikers binnen en buiten CAH Vilentum beschikbaar te stellen.

CAH Vilentum mag verder het afstudeerwerkstuk voor gebruikers binnen en buiten CAH Vilentum vrij toegankelijk maken voor een gebruiker van de digitale kennisbank en mag deze gebruiker toestemming geven om het afstudeerwerkstuk te kopiëren en te bewerken. Gebruikers mogen dit alleen doen en de resultaten publiceren indien dit gebeurt voor eigen studie en/of onderwijs- en onderzoeksdoeleinden en onder de vermelding van de naam van de student en de vindplaats van het afstudeerwerkstuk.

CAH Vilentum zal ervoor zorgen dat vermeld wordt wie de schrijver is van het afstudeerwerkstuk waarbij zij tevens aangeeft dat bij gebruik van het afstudeerwerkstuk de herkomst hiervan duidelijk vermeld moet worden. CAH Vilentum zal duidelijk maken dat voor ieder commercieel gebruik van het afstudeerwerkstuk toestemming van de student nodig is.

CAH Vilentum heeft het recht de toegankelijkheid van het afstudeerwerkstuk te wijzigen en te beperken indien daar zwaarwegende redenen voor bestaan.

Rechten en plichten gebruiker

Door dit Toestemmingsformulier mag een gebruiker van de digitale kennisbank het afstudeerwerkstuk geheel of gedeeltelijk kopiëren en/of geheel of gedeeltelijk bewerken. Gebruikers mogen dit alleen doen en de resultaten publiceren indien dit gebeurt voor eigen studie en/of onderwijs- en onderzoeksdoeleinden en onder de vermelding van de naam van de student en de vindplaats van het afstudeerwerkstuk.

Toestemming:

Ik :Nadine de Jong.....

X geef toestemming voor opname van mijn afstudeerwerkstuk in repository

0 geef geen toestemming voor opname in repository. In dit geval wordt alleen intern gearchiveerd voor accreditatie doeleinden

Datum10-01-2015.....

OpleidingHippisch bedrijfskunde.....

Major.....Afstudeerwerkstuk.....

Meer informatie over het auteursrecht is te lezen op <http://www.surffoundation.nl/DiRECT>

15. Bijlagen

Bijlage 1

Bijlage A: DE EUROPESE DIMENSIE OP THEMATISCH VLAK

Het betreft thema's die laten zien dat de stad een bijdrage aan het gemeenschappelijk Europees cultureel erfgoed heeft geleverd en bij het huidige culturele leven in Europa is betrokken. Via deze thema's geeft de stad blijk van haar Europese karakter.

Enkele voorbeelden:

a) Artistieke/culturele bewegingen en stijlen met een Europese dimensie waarvoor de stad inspiratie heeft geleverd of waaraan de stad een belangrijke bijdrage heeft geleverd

Titel van het project: *European Baroque Dialogues*

Culturele hoofdstad: *Vilnius 2009*

Looptijd: *het project gaat op 16 februari 2009 van start*

Concept van het project: Een speciaal programma in 2009 rond barokkunst (architectuur, muziek, theater, schilderkunst, literatuur en dans) en media op verschillende openbare locaties. Gestreefd wordt naar een moderne presentatie en interpretatie van het Europese barokke artistieke erfgoed dat aan Vilnius vorm heeft gegeven. De culturele identiteit van Vilnius wordt bepaald door de barok: de stad putte daarbij enerzijds uit de barokke vormen van Italië en Centraal-Europa, maar ontwikkelde anderzijds een eigen barokstijl ("Vilniusbarok", een Europese regionale barokvariant). Deze dialoog tussen de West-Europese barok en de noordelijke barok van Vilnius schept een uniek platform en slaat nieuwe bruggen naar de toekomst. Het project zal de aanzet geven tot een intense en levendige dialoog tussen Europese landen en volkeren via talrijke culturele evenementen. Barokkunstenaren, cultuurhistorici en andere artiesten uit 27 Europese landen zullen bij het programma van de European Baroque Dialogues worden betrokken.

b) Nieuwe artistieke en culturele bewegingen en stijlen

Dankzij het evenement "culturele hoofdstad van Europa" kunnen nieuwe en nog weinig bekende artistieke en culturele stromingen en bewegingen worden bevorderd die op Europees vlak bijzondere aandacht verdienen.

Het is raadzaam dat de organisatoren zich op het Europese karakter van deze nieuwe stromingen concentreren, zodat de tentoonstellingen stroken met de noodzakelijke Europese dimensie van het evenement.

Titel van het project: "The Phantom of Lust"

Culturele hoofdstad: *Graz 2003*

Looptijd: *2003*

Concept van het project: Het succes van Graz als culturele hoofdstad van Europa in 2003 was onder meer te danken aan de aandacht voor nieuwe, eigentijdse artistieke bewegingen, die soms historische thema's behandelen. De tentoonstelling "The Phantom of Lust" liet zien hoe hedendaagse kunst de invloed weerspiegelt van de geschriften van Leopold von Sacher-Masoch (die een groot deel van zijn leven in Graz doorbracht) over kunst.

Het kan nuttig zijn het innovatieve karakter te beklemtonen van kunstenaars die openstaan voor nieuwe technologieën, experimenten en technische of sociale vernieuwingen.

Titel van de projecten: "Les Cinémas du Futur" en "Microfolies"

Culturele hoofdstad: *Lille 2004*

Looptijd: *2004*

Concept van het project: Het eerste van deze twee projecten viel op doordat de kunstenaars van "nieuwe beelden" gebruikmaakten. "Microfolies" verwijst naar kleine installaties die aan designers werden toevertrouwd, over de stad en tentoonstellingsruimten werden verspreid en waarvoor het publiek een grote belangstelling aan de dag legde.

c) Artistiek/cultureel toonaangevende figuren uit de stad die uitgroeiden tot "Europese" kunstenaars door hun roem en/of hun mobiliteit en betekenis op Europees vlak

Titel van het project: *Rubens exhibition*

Culturele hoofdstad: *Lille 2004*

Looptijd: *2004*

Concept van het project: Tijdens Lille 2004 werd een grote tentoonstelling over Rubens georganiseerd ter ere van een kunstenaar die nauw met de geschiedenis van Vlaanderen verbonden is. Rubens maakte veel schilderijen voor kerken maar ook voor Europese koninklijke families. Hij was bovendien als diplomaat overal in Europa actief. Hij kreeg een opleiding bij Vlaamse meesters in Antwerpen en verbleef daarna acht jaar in Italië. Rubens' kunst heeft daardoor een pan-Europese uitstraling. De tentoonstelling stond symbool voor de wens om zowel een subliem als universeel kunstenaar voor te stellen. Tijdens de tentoonstelling in Lille werd zowel aandacht geschonken aan Rubens' schilderkunst als aan zijn humanistisch engagement. Er werden links gelegd met Antwerpen (via de tentoonstelling "Rubens collectionneur"), Arras (de tentoonstelling "Rubens contre Poussin" ging dieper in op het grote debat over kleur in het 17e-eeuwse Europa) en met hedendaagse kunst (de tentoonstelling "On a choisi Rubens" met werken van 28 kunstenaars rond 12 door het oeuvre van de Vlaamse meester geïnspireerde thema's liet een fascinerende parallel zien tussen moderne kunst en Rubens' tijd) om de invloed van de kunstenaar in tijd en ruimte te illustreren. De tentoonstelling werd ook aangegrepen om het toerisme te bevorderen.

d) Europese figuren die niet zo beroemd zijn geworden als sommige van hun collega's

Titel van het project:

Culturele hoofdstad: *Graz 2003*

Looptijd: *2003*

Concept van het project: Tijdens Graz 2003 werd een tentoonstelling georganiseerd over het werk van Joze Plecnik, een Sloveens architect die eind 19e/begin 20e eeuw in Ljubljana leefde en grote invloed heeft uitgeoefend op het werk van architecten in verschillende Europese landen, maar nooit zo beroemd is geworden als een Le Corbusier of een Walter Gropius.

e) Aspecten van de Europese geschiedenis en identiteit en het Europees erfgoed in de stad opsporen en huldigen/Figuren en gebeurtenissen die hun stempel op de geschiedenis en de cultuur van de stad hebben gedrukt, beter bij het grote publiek in Europa bekendmaken

Doel is de huidige gevolgen te laten zien van Europese historische gebeurtenissen.

Titel van het project: *Great European Personalities*

Culturele hoofdstad: *Luxemburg 2007*

Looptijd: *2007*

Concept van het project: Het project wil burgers van de Europese Unie en van de ruime regio rond Luxemburg vertrouwd maken met bekende figuren die hun stempel op het verleden hebben gedrukt of recent hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het Europese gedachtegoed. Robert Schuman bijvoorbeeld was een van de grondleggers van de Europese Unie. Hij heeft een rol gespeeld bij de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, waaruit de Europese Unie zich heeft ontwikkeld. Schuman werd geboren in Clausen (Luxemburg) als zoon van een Franse vader en een Luxemburgse moeder. Hij erfde het Duitse staatsburgerschap als gevolg van de Pruisische annexatie van Elzas-Lotharingen in 1871 (zijn vader was uit Elzas-Lotharingen afkomstig). Het project wil hulde brengen aan Robert Schuman via het Robert Schuman Choir en de Robert Schuman Art Prize. In het Maison Robert Schuman zullen belangrijke evenementen worden georganiseerd.

f) De cultuurgeschiedenis en de culturele tradities van Europa, bijzondere symbolen van de Europese Unie

Titel van het project: *Boundaries*

Culturele hoofdstad: *Cork 2005*

Looptijd: *2005*

Concept van het project : Kunstenaars Dara McGrath heeft een documentaire tentoonstelling opgezet rond een reeks foto's van controleposten bij binnengrenzen van de Europese Unie. Er is drie jaar aan het project gewerkt en de beelden roepen vragen op over geografische grenzen, identiteit en nationaliteit in Europa. De foto's werden tentoongesteld op openbare reclameborden in Cork.

g) Europese thema's, uitdagingen voor Europa

Titel van het project: *Open Port of Peace, Human Rights and Conflict Resolution*

Culturele hoofdstad: *Stavanger 2008*

Looptijd: *2004-2008*

Concept van het project: De organisatie Worldview Rights en de Nobel Peace Prize Laureates Foundation – beide gevestigd in Stavanger – maken van de Point of Peace Conference een permanente ontmoetingsplaats voor laureaten van de Vredesprijs en personen die zich inzetten voor een vreedzame oplossing van conflicten. Point of Peace heeft om de twee jaar plaats en omvat een internationale vredesconferentie; een internationaal cultuurprogramma, literaire workshops en kunstprojecten; een internationale tentoonstelling met de meest prominente vredeswerkers ter wereld; communicatie-initiatieven en activiteiten voor onderdrukte landen; en een wereldwijd uitgezonden televisieconcert. Als onderdeel van het artistieke programma wordt de samenwerking ingeluid tussen Point of Peace – dat door verschillende internationale artiesten wordt gesteund – en jonge, veelbelovende artiesten uit de landen van herkomst van de winnaars van de Vredesprijs. Doel is kunst te gebruiken als een middel om uiting aan de verscheidenheid en de verstandhouding tussen volkeren te geven en artistieke uitwisselingen tussen Europa en de rest van de wereld te bevorderen.

h) Evenementen rond talentrijke Europese artiesten

Titel van het project: *Monde Parallèle Pologne*

Culturele hoofdstad: *Lille 2004*

Looptijd: *mei 2004*

Concept van het project: Tijdens Lille 2004 werden verschillende evenementen rond een specifiek thema of land georganiseerd onder de naam “Mondes Parallèles”. Lille nodigde onder meer Poolse artiesten op het gebied van theater, dans en muziek uit om in de Maisons Folies (oude voor culturele doeleinden gerenoveerde fabrieksgebouwen) op te treden en hun werk tentoon te stellen.

i) Plaats en rol van immigrantenculturen in de stad

Titel van het project: *The Immigrants – Towards a Common Future*

Culturele hoofdstad: *Istanbul 2010*

Looptijd: *2010*

Concept van het project: Het project wil een gemeenschappelijke basis voor communicatie leggen via de universele taal van de film en ingaan op de vraag hoe landen en culturen verschillende aspecten van immigratie ervaren. Hoewel de problemen rond immigratie voor elk land specifiek lijken, zijn de gevolgen dezelfde. De verschillende benaderingen van creatieve geesten zullen hopelijk een nieuwe menselijke visie op dit gemeenschappelijk probleem opleveren. Istanbul is een stad die doorheen haar geschiedenis veel immigranten

heeft opgenomen. Er zullen drie korte speelfilms over immigratie in Europa worden gedraaid na een wedstrijd waaraan alle EU-lidstaten en alle kandidaat-lidstaten kunnen deelnemen.

Bijlage B : DE EUROPESE DIMENSIE BIJ DE UITVOERING VAN PROJECTEN

Dit aspect kan in verschillende deelaspecten worden opgesplitst:

j) Samenwerkingsverbanden, coproducties, uitwisselingen en andere vormen van samenwerking tussen kunstenaars, culturele organisaties en groepen in verschillende Europese landen/Met producties en tentoonstellingen op tournee gaan in andere landen

Titel van het project: *Theatres of Europe*

Culturele hoofdstad: *Genua 2004*

Looptijd: *oktober-november 2004*

Concept van het project: Tijdens het theaterseizoen 2004 – dat de naam “A voyage to Europe” kreeg – zette het Teatro Stabile di Genoa een bijzonder project op onder de naam "Theatres of Europe". Doorheen het jaar werden de toeschouwers meegevoerd op een lange Europese theaterreis door tijd en ruimte. Er werden dertig stukken op de planken gebracht: van Euripides tot Molière, van Shakespeare tot Kleist, van Cervantes tot Kafka, van Pinter tot Pirandello, van Dario Fo tot Botho Strauss enzovoort. Tijdens "Theatres of Europe" voerden vier theatergezelschappen uit vier verschillende landen (Italië, Frankrijk, Duitsland en Litouwen) in Genua een cyclus van Europese theaterstukken op in de oorspronkelijke taal.

k) Zeer specifieke partnerschappen tussen twee of meer steden of binnen een regio

Titel van het project: *Squatters Project*

Culturele hoofdstad: *Porto en Rotterdam 2001*

Looptijd: *2001*

Concept van het project: Het project verkent de stad en de stedelijke ruimte en onderzoekt hoe ruimte functioneert in de specifieke plaatselijke omstandigheden van Rotterdam en Porto. Er werden internationale artiesten uitgenodigd om beide steden te verkennen. Plaatselijke verschillen werden beklemtoond door twee in de respectieve steden gedraaide films met hetzelfde script naast elkaar te vertonen. In Rotterdam werd een project opgezet om geld in te zamelen voor het planten van bomen in Porto. Francis Alÿs (België, Mexico) opent zijn archief met onder meer een aantal beroemde wandelprojecten. De bijzondere aard van elk project en elke locatie verleent Squatters een celachtige structuur. Elk werk vormt een minitentoonstelling die een specifieke stedelijke locatie opeist om er een nieuwe betekenis aan te geven.

Bijlage C : PROJECTEN MET EEN EUROPESE DIMENSIE DIE RELEVANT ZIJN VOOR HET CONCEPT "CULTURELE HOOFDSTAD VAN EUROPA"

Soms geven projecten zowel thematisch als bij de uitvoering blijk van een Europese dimensie, die zich niet uitsluitend beperkt tot medefinanciering.

Opgemerkt zij dat interculturele uitwisselingen belangrijk zijn om de verscheidenheid en de dialoog met derde landen te bevorderen. Het gaat erom aandacht te schenken aan artiesten die buiten Europa zijn geboren maar in de culturele hoofdstad wonen. Ook kan in het programma plaats worden ingeruimd voor landen of gemeenschappen die in de geschiedenis van de stad een rol hebben gespeeld. Er kunnen ook artiesten worden uitgenodigd die in de stad resideren, en – meer algemeen – maatregelen worden genomen om culturele uitwisselingen te bevorderen.

Deze lijst is niet exhaustief. Deskundigen wijzen erop dat de Europese dimensie van sommige thema's in de praktijk vaak pas ontstaat uit de aangegane partnerschappen.

Titel van het project: *The "Balkan Consulate"*

Culturele hoofdstad: *Graz 2003*

Looptijd: *2003*

Concept van het project: Het "Balkan Consulate" gaf kunstenaars uit de Balkan de kans om gedurende een jaar hun werk in Graz tentoon te stellen. Het project schonk altijd aandacht aan de transnationale, Europese dimensie van "de Balkan" en vroeg de kunstenaars de tentoonstellingen in Graz zelf voor te bereiden op basis van hun achtergrond, ervaring en opvatting van hun werk.

Titel van het project: *Partnership with Romania, especially Sibiu*

Culturele hoofdstad: *Luxemburg 2007*

¹¹ www.absolutearts.com

27

Looptijd: *lopend project*

Concept van het project: Veel bewoners van Luxemburg en het huidige Duitsland trokken in de twaalfde eeuw naar het gebied rond Sibiu. Er zijn nog steeds sporen van deze Saksische migranten te vinden. Zo spreekt een deel van de plaatselijke bevolking tot op heden een nauw met het Luxemburgs verwante variant van het Frankisch. In het kader van het programma wordt in het centrum van Sibiu het "Maison du Luxembourg" ingewijd. Een bestaande cultuurroute in Sibiu zal worden verbeterd. Er zullen uitwisselingen plaatshebben met kunstenaars uit de zigeunerbevolking van Sibiu.¹²

Titel van het project: *Access All Beckett*

Culturele hoofdstad: *Cork 2005*

Looptijd: *2005*

Concept van het project: Het theatergezelschap Gare St. Lazare Players uit Parijs wordt geassocieerd met het werk van Samuel Beckett. Tijdens Cork 2005 werden de leden van het gezelschap naar Cork uitgenodigd om hun werk op te voeren en de stad te verkennen vanuit de esthetica van Beckett. Het theatergezelschap voerde een unieke serie prozawerken van Beckett op (onder meer "Texts for Nothing", "III Seen III Said" en "Enough") op plaatsen in de stad waartoe het publiek normaliter geen toegang heeft.¹³

Titel van het project: *Enlargement*

Culturele hoofdstad: *Cork 2005*

Looptijd: *2005*

Concept van het project: Cork 2005 vierde vol vreugde de historisch belangrijke uitbreiding van de Europese Unie en de thuiskomst van Oost-Europa. De bedoeling was alle bewoners

van de stad en alle bezoekers te stimuleren, te prikkelen en te informeren door een hele reeks tentoonstellingen te laten organiseren over de culturen van het nieuwe Europa. Tien nieuwe lidstaten kregen carte blanche om – elk gedurende een maand – een beeld van hun cultuur te geven. Cork was de trotse gaststad van deze creatieve ambassadeurs. Plaatselijke en wereldwijde culturele interacties werden geïntensiveerd, internationale culturele uitwisselingen verrijkt en nieuwe artistieke netwerken opgezet.

Titel van het project: *Photo-Bridge*

Culturele hoofdstad: *Istanbul 2010*

Looptijd: *2010*

Concept van het project: Het is de bedoeling dat kunstenaars uit culturele hoofdsteden van Europa – en vooral fotografen, aangezien fotografie het krachtigste artistieke medium van onze tijd is – elkaar ontmoeten en Istanbul in het buitenland promoten. Gedurende een jaar zal Istanbul de hoofdstad worden voor culturele ontmoetingen tussen fotografen en culturen. Dankzij het project krijgen de inwoners van Istanbul een originele kijk op de 37 culturele hoofdsteden van Europa en kunnen jonge Turkse fotografen verschillende hoofdsteden op foto vastleggen. Omgekeerd zullen jonge fotografen uit de 37 culturele hoofdsteden een week in Istanbul verblijven om foto's van de stad te maken.

Titel van het project: *Cities on the Edge*

Culturele hoofdstad: *Liverpool*

Looptijd: *2008*

Concept van het project: Het project “Cities on the Edge” in Liverpool gaat over vijf havensteden (Liverpool, Marseilles, Napels, Istanbul en Gdansk). Deze steden hebben veel thema's met elkaar gemeen: havenerfgoed, migrantenbevolkingen, sociale en economische problemen en een unieke identiteit in eigen land. Liverpool zal ook een jumelageproject met Shanghai en New York opzetten, dat voor alle betrokken steden voordelen oplevert.

Titel van het project: *Relocation*

Culturele hoofdstad: *Cork 2005*

Looptijd: *mei-juli 2005*

Concept van het project: Cyclus van theateropvoeringen buiten het theatergebouw. Het theatergezelschap van Cork ging een verbond aan met drie andere Europese theatergezelschappen (uit Frankrijk, Polen en het VK) om gedurende één seizoen opvoeringen op ongewone en historische locaties in het centrum van Cork te organiseren.

l) Organisatie van specifieke activiteiten om creatief werk te steunen en te ontwikkelen, artistieke vernieuwingen te stimuleren en nieuwe vormen van culturele actie en dialoog te bevorderen

Titel van het project: *Age of Simulation Conference and Exhibition*

Culturele hoofdstad: *Linz 2009*

Looptijd: *Conferentie januari 2009, tentoonstelling januari-augustus 2009*

Concept van het project: Een project rond de “Age of Simulation”. Bill Buxton, Moses Boudourides (VK), Ken Perlin (VS), Vladimir Batagelj (Slovenië), Eric Klopfer (VS) en vele andere internationale deskundigen op het gebied van onderwijs, wetenschap en onderzoek stellen dit interdisciplinaire project samen. Avondopvoeringen ronden het programma af.

m) Organisatie van specifieke culturele projecten om jongeren warm te maken voor kunst

Titel van het project: *New Europeans*

Culturele hoofdstad: *Cork 2005*

Looptijd: *Tentoonstelling vanaf april 2004 (daarna op tournee)*

Concept van het project: New Young Europeans is een project met foto's en teksten over de dromen en verlangens van Europese jongeren uit alle bevolkingsgroepen. In elke stad wordt met tien jongeren gewerkt (vijf autochtonen en vijf immigranten). Het project biedt zowel asielzoekers als plaatselijke jongeren de kans hun voorstellingen, verlangens en angsten op een openbare locatie uit te beelden. Het project omvat debatten en een tentoonstelling, waarbij het concept "nieuwe Europese identiteiten" wordt onderzocht en aandacht aan culturele verschillen, integratie en verschillende concepten van burgerschap wordt geschonken. Het project werd door Cork 2005 ontwikkeld in samenwerking met NASC, Ógra Chorcaí en de British Council.

n) Organisatie van specifieke culturele projecten ter bevordering van de sociale samenhang

Titel van het project: *The Culture Ants March Towards 2010*

Culturele hoofdstad: *Istanbul 2010*

Looptijd: *2010-2012*

Concept van het project: Het project wil kinderen beter bewust maken van het leven in een Europese cultuurstad, hen helpen bij het herkennen van de multidimensionale uitdagingen van het leven voor hun persoonlijkheid en hun kennis en vaardigheden richten op een positieve houding en persoonlijke groei. Het project begint met leerlingen van de zesde klas.

o) Ontwikkeling van een innovatief Europees cultuurtoerisme van hoge kwaliteit waarbij het cultureel erfgoed duurzaam wordt beheerd

Titel van het project: *A sustainable tourism and urban regeneration project*

Culturele hoofdstad: *Istanbul 2010*

Looptijd: *2010*

Concept van het project: Een uniek project om Istanbul tot 2010 te begeleiden. Het omvat ook een aantal projecten van het stadsbestuur van Instanboel ("Anemas Dungeons", "Tekfur Palace" en "City Walls") om het herstel van de stad en duurzaam toerisme te bevorderen. Er wordt een volledig nieuwe, onafhankelijke, alternatieve en permanente route voor cultuurtoeristen ontwikkeld die langs de stadsmuren van Edirnekapi naar Ayvansaray loopt. Turkse en buitenlandse toeristen kunnen het historisch en cultureel erfgoed langs de route met zijn opmerkelijke verscheidenheid van talen, godsdiensten en culturen verkennen en hun tocht met enkele uren verlengen door de stadsmuren, het Tekfur-paleis, de Anemas-kerker en de joodse, christelijke en islamitische sites te bezoeken. De verscheidenheid van routes heeft ook gunstige economische, sociale en culturele gevolgen voor de plaatselijke gemeenschap¹⁸.

p) Gebruik van andere Europese talen

Titel van het project: *Cork 2005 Translation Series*

Culturele hoofdstad: *Cork 2005*

Looptijd: *2005*

Concept van het project: Bij het project waren 13 landen en 26 dichters betrokken. Het Munster Literature Centre stuurde 13 dichters uit Cork naar Europa om het werk van 13 dichters uit het nieuwe Europa te vertalen en te publiceren. Steeds werd één dichter uit Cork gekoppeld aan één dichter uit Slovenië, Tsjechië, Polen, Estland, Roemenië, Letland, Turkije, Litouwen, Hongarije, Cyprus, Malta, Slowakije en Bulgarije. De Translation Series laat zien dat Ierland veel belang hecht aan de literaire cultuur van het nieuwe Europa¹⁹.

q) Ontwikkeling van Europese netwerken

Titel van het project: *Istanbul and Sister European Capitals from Past to Future*

Culturele hoofdstad: *Istanbul 2010*

Looptijd: *2010*

Concept van het project: Het project vestigt de aandacht op culturele waarden en wil deze waarden voor de volgende generaties vrijwaren door een internationale database op te zetten voor leerlingen van het basis- en middelbaar onderwijs, universiteitsstudenten en gezinnen. Het project overweegt een geautomatiseerd internationaal netwerk van culturele en historische initiatieven op te zetten dat Turkije als uitgangspunt neemt en zich tot andere Europese hoofdsteden uitstrekt.

Bijlage D : STAD EN BURGERS: EEN PARTICIPATIEVE CULTURELE HOOFDSTAD VAN EUROPA

Het is voor het succes van een culturele hoofdstad van cruciaal belang de bevolking bij het evenement te betrekken (zie de criteria in verband met "stad en burgers").

De kandidaat-steden vermelden in hun kandidatuur hoe ze de bevolking bij het evenement willen betrekken. Ze doen een beroep op de media maar betrekken de burgers ook direct bij het evenement via grote straatmanifestaties, rondtrekkende artiesten, een netwerk van vrijwillige "ambassadeurs" enzovoort. Nieuwe ideeën zijn in dit verband steeds welkom. Door aandacht aan de cultuur en het patrimonium van de stad te schenken kunnen het imago van de stad en de band van de bewoners met hun stedelijke omgeving worden verbeterd.

a) De burgers bij het culturele leven van de stad betrekken

Titel van het project: *Volunteer Programme, Liverpool Welcome*

Culturele hoofdstad: *Liverpool 2008*

Looptijd: *2005-2008 en de daaropvolgende jaren*

Concept van het project: Het Volunteer Programme geeft de bewoners van Merseyside de kans om actief deel te nemen aan de activiteiten die door de Liverpool Culture Company (het organisatiecomité van Liverpool 2008) op touw worden gezet. Dankzij het programma kunnen duizenden mensen een opleiding volgen, andere vrijwilligers ontmoeten en trots leren zijn op de culturele uitstraling van hun stad. Verwacht wordt dat het programma verreichende en duurzame gevolgen zal hebben. Mensen uit tal van bevolkingsgroepen kunnen immers dankzij een omvangrijk opleidingspakket cruciale vaardigheden aanscherpen, meer over het erfgoed van hun stad te weten komen en positieve contacten met toeristen leggen.

Titel van het project: *Habitants*

Culturele hoofdstad: *Lille 2004*

Looptijd: *2004*

Concept van het project: Lille 2004 was sterk met de plaatselijke bevolking verweven: vanaf begin 2002 hadden in elke wijk regelmatig vergaderingen met de plaatselijke bevolking plaats. De betrokkenheid van de inwoners bij de voorbereiding van activiteiten (zoals de Fallas, een traditie uit het Spaanse Valencia die de inwoners van Lille snel hebben overgenomen) heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het succes van het evenement. Er werden ambassadeurs gerecruteerd die informatie over Lille 2004 in de steden en districten van de regio verspreidden. De organisatoren selecteerden ook projecten van plaatselijke bewoners en verenigingen. De twaalf Maisons Folie vormden een uniek netwerk van ontmoetingsplaatsen waar vooral werd gepoogd de plaatselijke bevolking in contact te brengen met artiesten. Deze trefpunten lagen niet in het centrum van de stad: ze bevonden zich in afgedankte gebouwen in meer afgelegen gebieden en waren voor artiesten van overal toegankelijk. De Maisons Folie hebben in grote mate bijgedragen aan de duurzaamheid van de projecten tussen artiesten en inwoners tijdens en na het culturele jaar.

Titel van het project: *Participation Culture and Practices Among Young People in the Life of the Local Community*

Culturele hoofdstad: *Genova 2004*

Looptijd: *maart-oktober 2004*

Concept van het project: Het voorstel van Arciragazzi Liguria vloeide voort uit het verlangen de participatie- en verantwoordelijkheidscultuur van jongeren in Italië en internationaal te overdenken, te verspreiden en te bevorderen. Er werd gezorgd voor afstandsonderwijs voor groepen jongeren in minstens vier Europese steden (plus Genova). De jongeren formuleerden voorstellen voor hun steden en vormden zich een beeld van de ervaringen rond het thema

"deelname van jongeren aan het leven van de plaatselijke gemeenschap". Ze stonden voortdurend met elkaar in contact en wisselden informatie uit. In oktober 2004 kwamen afgevaardigden van de jongeren in Genua samen (International Kids Forum). Tijdens de bijeenkomst werd een handvest opgesteld (Genoa Charter for Participation of Young People in the Life of the Community).

Titel van het project: *Neighbourhood Secrets*

Culturele hoofdstad: *Stavanger 2008*

Looptijd: 2004-2009

Concept van het project: Neighbourhood Secrets zal een forum bieden voor ontmoetingen tussen internationale artiesten en de plaatselijke bevolking in de belangrijkste gebouwen en op meest beduidende sites van de regio. De inwoners van de regio Stavanger behoren tot meer dan 100 nationaliteiten. In het kader van het project worden een aantal vragen gesteld: Hoe internationaal gezind is de gemiddelde burger van Stavanger en Sandnes? Welk beeld hebben de inwoners van Stavanger van hun stad? Wat gebeurt er wanneer de inwoners worden geconfronteerd met ongewone, eigentijdse relationele kunst? Wat vinden ze ervan wanneer mensen uit andere culturen zich in hun stad vestigen? Neighbourhood Secrets zal de belangstelling en het enthousiasme van de burgers voor de ontwikkeling van de esthetische kwaliteiten van hun stad wekken als uitgangspunt voor een debat over hun identiteitsbesef. Er zal een wedstrijd worden georganiseerd om de vijf à acht belangrijkste gebouwen in Stavanger en Sandnes op te sporen. Later volgt nog een algemeen debat over architectuur, esthetica en stadsontwikkeling. Alle burgers zullen dus vanaf het begin actief bij het project worden betrokken.

b) Burgerschap van kinderen en jongeren

Titel van het project: *La Cité Idéale*

Culturele hoofdstad: *Lille 2004*

Looptijd: 2004

Concept van het project: De Académie de Lille heeft een uitgebreid programma rond het thema "*Cité Idéale*" ontwikkeld waarbij honderden middelbare, technische en basisscholen betrokken werden. De leerlingen werden aangemoedigd aan talrijke artistieke disciplines (literatuur, architectuur, gastronomie enzovoort) deel te nemen en over een ideale toekomst en een nieuwe door Lille 2004 geïnspireerde levenskunst na te denken. Meer dan 900 projecten werden op touw gezet en de activiteiten en tentoonstellingen van Lille 2004 werden druk door schoolkinderen bezocht. Sommige klassen namen rechtstreeks deel aan projecten die deel uitmaakten van het officiële artistieke programma²⁴.

Titel van het project: *The Invisible Cities of Childhood*

Culturele hoofdstad: *Genua 2004*

Looptijd: 2004

Concept van het project: De onzichtbare steden van de schrijver Italo Calvino werden gekozen als spiegelbeelden van het stadsleven. Ze belichten de stad vanuit verschillende perspectieven en openbaren ongewone werelden, ontmoetingen, percepties, vormen en mogelijkheden. Ze bieden m.a.w. een verhelderende blik als de blik van een kind. Genua 2004 probeert de stad door de ogen van kinderen te zien als onderdeel van de constructie van een nieuwe en bonte wereld van kennis, verbeelding en relaties, die met de metamorfosen van het stadsleven rekening houdt en het gemeenschapsleven van de toekomst voorafschaduwet. De onderwijsdiensten van het stadsbestuur van Genua hebben samen met scholen en cultuurverenigingen onderzocht hoe kinderen steden waarnemen, beleven, ontdekken en

verkennen. Deze schat aan informatie vormt de basis voor de identificatie van de onzichtbare steden van de kindertijd. Elk beeld bevat fundamentele elementen van de ‘educatieve stad’ en laat zien hoe kinderen nieuwe cultuurvormen begunstigen en beleven.

Titel van het project: *Young Europe, Young Lithuania*

Culturele hoofdstad: *Vilnius 2009*

Looptijd: *juli-augustus 2009*

Concept van het project: Dit project biedt tieners en jongeren uit jong Europa de kans hun Europese identiteit en Europese waarden beter te begrijpen en nieuwe samenwerkingsmogelijkheden te ontdekken. Litouwen was de eerste republiek van de voormalige Sovjet-Unie die in 1990 het herstel van haar onafhankelijkheid uitriep. Deze gebeurtenis vormde een belangrijk onderdeel van de historische vrijheidsstrijd in de 20e eeuw. Sinds 11 maart 1990 worden jaarlijks ongeveer 30 000 nieuwe burgers in Litouwen geboren. In 2009 zullen dus ongeveer een half miljoen kinderen en jongeren in het onafhankelijke Litouwen zijn geboren.

c) Huldiging/Promotie van de stad buiten haar grenzen

Titel van het project: *Photo-Bridge*

Culturele hoofdstad: *Istanbul 2010*

Looptijd: *2010*

Concept van het project: Het is de bedoeling dat kunstenaars uit culturele hoofdsteden van Europa – en vooral fotografen, aangezien fotografie het krachtigste artistieke medium van onze tijd is – elkaar ontmoeten en Istanbul in het buitenland promoten. Gedurende een jaar zal Istanbul de hoofdstad worden voor culturele ontmoetingen tussen fotografen en culturen. De foto's zullen niet op de conventionele foto's uit informatiebrochures lijken maar getuigen van de unieke benaderingen en indrukken van de kunstenaars. Dankzij het fotografieproject krijgen de inwoners van Istanbul een originele kijk op de 37 culturele hoofdsteden van Europa en kunnen jonge Turkse fotografen verschillende hoofdsteden op foto's vastleggen. Omgekeerd zullen jonge fotografen uit de 37 culturele hoofdsteden een week in Istanbul verblijven om foto's van de stad te maken.

Bijlage E: STAD EN BURGERS: EEN EVENEMENT MET PERSPECTIEVEN OP MIDDELLANGE EN LANGE TERMIJN

Duurzaamheid is een ander essentieel kenmerk van het evenement. Het evenement mag niet als een doel op zich worden beschouwd: het moet fungeren als springplank of katalysator voor doelstellingen op langere termijn. De kandidaat-steden moeten beseffen dat het evenement wegens de kosten niet mag worden beschouwd als een efemeer project dat geen perspectieven op langere termijn biedt. Vanaf het begin moet met het aspect duurzaamheid rekening worden gehouden: de ervaring leert dat de tijd na het evenement reeds vóór het begin van het evenement moet worden voorbereid.

Het aspect duurzaamheid is bijgevolg een van de belangrijkste onderdelen van elke kandidatuur.

Tot dusver zijn in vele voormalige culturele hoofdsteden de mogelijkheden voor ontwikkeling op lange termijn onvoldoende benut. Deze mogelijkheden zijn niet uniform en hangen af van de specifieke kenmerken, de troeven en de zwakke punten van de stad. De infrastructuur kan bij deze ontwikkeling een rol spelen – op voorwaarde dat er ook na afloop van het evenement doordacht van wordt gebruikgemaakt – maar ook de projecten, de netwerken en de organisaties die na het evenement voortbestaan, het imago van de stad, de toeristische uitstraling enz. Al deze componenten kunnen ook met elkaar worden verbonden (bijvoorbeeld in het kader van een langetermijnbeleid dat het herstel van de stad via cultuur wil stimuleren). De "follow-up" van Lille 2004 vormt hiervan een mooi voorbeeld. Lille 2004 is er niet alleen in geslaagd het imago van de stad te veranderen – of beter het imago aan de realiteit aan te passen – en Lille op de kaart van Europa te zetten, maar heeft ook het potentieel en de culturele ontwikkeling van de stad voor de inwoners zichtbaar gemaakt. Wegens het enthousiasme van de bevolking voor het evenement in 2004 heeft de stad besloten ongeveer om de twee jaar een festival te organiseren (Lille 3000). Het festival duurt verschillende maanden en omvat culturele evenementen rond een steeds ander thema in verband met innovatie en openheid naar de wereld. De activiteiten van de Maisons Folie zijn een belangrijke factor van duurzaamheid voor de stad: ze integreren de stad in internationale cultuurnetwerken en Europese projecten met andere culturele structuren en steden en staan zo borg voor de ontwikkeling van de stad in de toekomst.

i) Het effect van het evenement op het herstel van de stad

Titel van het project: *City in Transition*

Culturele hoofdstad: *Liverpool 2008*

Looptijd: *30 januari 2006 tot en met 31 december 2006*

Concept van het project: De stad ondergaat diepgaande veranderingen in een snel tempo – sneller dan veel burgers beseffen. De titel van culturele hoofdstad van Europa in 2008 heeft het tempo nog opgevoerd, hoewel de stad de voorbije tien jaar al heel wat veranderingen had ondergaan. Steden en beschavingen worden steeds opnieuw afgebroken en heropgebouwd. Dankzij een programma rond dit thema kunnen de inwoners van Liverpool en Merseyside via kunst onbelemmerd en opener over deze kwesties nadenken. Het programma omvat gesprekken, debatten, wandelingen, tentoonstellingen en plaatselijke en internationale opvoeringen. Al deze activiteiten houden op de een of andere manier verband met architectuur, gebouwen en stadsontwikkeling²⁸.

j) Infrastructuur

Titel van het project: *Opening of the Pompidou Centre*

Culturele hoofdstad: *Luxembourg 2007*

Looptijd: *mei 2007*

Concept van het project: Het nieuwe Centre Pompidou zal worden geopend in het quartier de l'Amphithéâtre in Metz. Het is de allereerste keer dat een in Parijs gevestigde nationale

culturele instelling wordt gedecentraliseerd. In het gedecentraliseerde museum zullen een aantal van de 13 000 kunstobjecten worden tentoongesteld die in Parijs niet te zien zijn. Er zullen talrijke extra activiteiten rond verschillende disciplines worden georganiseerd, die van de opening van het Centre Pompidou een topevenement voor Metz zullen maken²⁹.

k) Bijdragen aan een duurzame stad

Titel van het project: *Norwegian Wood*

Culturele hoofdstad: *Stavanger 2008*

Looptijd: *2006-2008*

Concept van het project: Stavanger 2008 wil vooraanstaande architecten uit Europa en de rest van de wereld uitnodigen om gebouwen te ontwerpen voor het stadscentrum en stadsgebieden die aan een gedaanteverandering toe zijn. Alle gebouwen zullen ook daadwerkelijk worden gebouwd. Aangetoond zal worden dat hout een natuurlijk en recycleerbaar materiaal is dat geen vervuiling veroorzaakt. De recyclage van hout zal een parallel thema van het project vormen. Er zullen architecten worden uitgenodigd uit Finland, Zwitserland, Oostenrijk, Duitsland, Noorwegen, de VS, Canada, Rusland en Japan. In deze landen wordt van oudsher vernieuwend en origineel met hout als bouw materiaal omgegaan.

Bijlage 2 Programma Hengstenkeuring 2014

Donderdag 9 januari 2e bezichtiging Hengstenkeuring

hal open 9.00 uur

10.00 uur Tweede bezichtiging van de daarvoor aangewezen “jonge” hengsten

12.30-13.00 Pauze

13.00 uur Vervolg tweede bezichtiging

16.30 uur einde

Donderdagavond 9 januari 1e voorstelling Faderpaard

vanaf 17 uur toegang open voor het strodorp

vanaf 19 uur toegang open tot tribune

20.30 uur Muziektheater Faderpaard olv theatermaker Jos Thie geïnspireerd door het gedicht van ‘It Faderpaard’ van Tsjêbbe Hettinga

Vrijdag 10 januari Clinicdag Hengstenkeuring

hal open vanaf 8.30

10.00 - 15.00 uur Verschillende clinics over allerlei onderwerpen mbt het Friese paard.

Download hier het clinicprogramma

15.30 - 16.30 uur Derde bezichtiging van de daarvoor aangewezen “jonge” hengsten

Vrijdagavond 10 januari 2e voorstelling Faderpaard

vanaf 17 uur toegang open voor het strodorp

vanaf 19 uur toegang open tot tribune

20.30 uur Muziektheater Faderpaard olv theatermaker Jos Thie geïnspireerd door het gedicht van ‘It Faderpaard’ van Tsjêbbe Hettinga.

Zaterdag 11 januari Hengstenkeuring

hal open vanaf 7 uur

8.30 -18 uur Traditioneel staat de Hengstenkeuring zaterdag in het teken van de keuring van de ingeschreven stamboekhengsten. Afgewisseld met enkele showrubrieken wordt het weer een onvergetelijke dag voor velen. Met als hoogtepunt het kampioenschap aan het einde van de middag. Wie gaat er dit jaar met de titel naar huis? Lukt het Norbert 444 om de titel 3 maal te veroveren?

Bijlage 3 Lijst van buitenlanders op de VIP Hengstenkeuring 2014

1. Zuid Afrika	8
2. België	8
3. België	4
4. Frankrijk	4
5. Canada	12
6. Duitsland	64
7. Mexico	8
8. Tjechië	8
9. Noorwegen	17
10. Zweden	12
11. Hongarije	3
12. Denemarken	4
13. Italië	3
14. Rusland	8
15. Engeland	4
16. USA	47
17. Spanje	16
18. Zwitserland	12
19. Liechtenstein	4
20. Oostenrijk	4
21. Luxemburg	4
22. Tjechië	2
23. Polen	4
24. Finland	4
25. Griekenland	2
26. Roemenië	6

Bijlage 4 Historie Friese Paard

De historie van het Friese paard gaat terug naar de tijd van de Romeinse literatuur. Het is bekend dat de eerste gebeurtenissen met betrekking op het Friese paard al bij de slag van Hastings plaatsvonden. Op het legendarische tapijt van Bayeux dat van deze gebeurtenis is gemaakt staat Willem de Veroveraar afgebeeld op een Fries Paard. (Borger, 2013)

Figuur 9 Detail van Tapijt van Bayeux

Verder is uit oude geschriften bekend dat het Friese Paard al vele eeuwen de mens ten dienste staat. In het begin van de jaartelling wordt het Friese paard gebruikt in de krijgsdienst (Bauma, 1879) en worden Friese troepen beschreven in Brittannië. In de 4^e eeuw wordt de aanwezigheid van Friese troepen bij Carllisle beschreven door de Engelse schrijver Anthony Dent (Bauma, 1879). Deze troepen hadden hun eigen paarden. Bij deze twee gevallen gaat het vermoedelijk om het Friese paard. Verder geven verschillende schrijvers als Anthony Dent aan dat het Friese paard de voorvader vormt van zowel het Engelse Shire-ras als van de Fell pony. (KFPS, www.kfps.nl/HetFriesePaard/Hetfrieschepaard/Historievanpaard.aspx)

In de 16^e eeuw werd het Friese paard geëxporteerd naar andere Europese landen en Amerika. Dit werd duidelijk door verschillende afbeeldingen uit die tijd. Een bijzonder voorbeeld werd vertegenwoordigd in 1568 in Italië door Don Juan Van Oostenrijk uit Napels met de Friese Hengst “Phryso” (Borger, 2013).

Figuur 10 Hengst Phryso

In de 17^e eeuw werd het Friese paard ingezet tijdens het harddraven. (Geurts, 1967) Het Friese paard was niet sterk genoeg voor het werk op het land maar het werd wel duidelijk dat dit ras snel kon draven. Deze wedstrijd werd jaarlijks in Leeuwarden georganiseerd om de slag van Waterloo te herdenken. (Bauma, 1879)

Aan het einde van de 19^e eeuw volgde een zeer moeilijke periode voor het Friese paard. Door de concurrentie van “pronkpaarden” werd het inzet gebied voor het Friese paard steeds beperkter en het Friese ras was bijna uitgestorven.

In 1879 werd het Fries Paarden- Stamboek opgericht om het uitsterven van het Friese ras te voorkomen. Destijds telde het stamboek nog drie geschikte dekhengsten (Geurts, 1967). Door de verandering van het gebruik van het paard werden de Friese paarden gekruist met boeren paarden wat tot gevolg had dat het Friese paard geen rank en sierlijk paard meer was, maar veranderde in een boeren werkpaard (Bauma, 1879).

Door de mechanisatie in de 60er jaren werden werkpaarden overbodig. Dit was een volgende tegenslag voor het Friese ras. Het aantal paarden halveerde in nog geen 10 jaar tijd. Om een verdere krimping tegen te gaan werd in 1867 een optocht georganiseerd met Friese paarden om het Friese paard weer bekender te maken als recreatie en sportpaard, dit soort ervoor dat het paard weer buiten Friesland en Nederland bekend werd. (KFPS, www.kfps.nl/HetFriesePaard/Hetfrieschepaard/Historievanpaard.aspx)

In 1979 werd de eerste buitenlandse vereniging opgericht in Duitsland en veel landen volgden.

Sinds 1817 maken Friese paarden onderdeel uit van het Koninklijk paardenbestand. Een opmerkelijk feit is dat de stad Leeuwarden in 1839 zes ‘koolzwarte Friese merries’ aan Z.K.H. Willem I schonk met de bedoeling te worden ingezet als tuigpaard. Sinds 19 september 1989 trekken 8 Friese paarden om het jaar de Gouden Koets en sinds 1954 is prinses Juliana en nu prinses Beatrix beschermvrouw van het Koninklijk Fries Paarden-Stamboek. (Borger, 2013)

In 1906 werden de eerste 2 Friese hengsten naar Zuid Afrika geïmporteerd, gevolgd door een aantal andere merries en hengsten. In 1980 werd in Zuid Afrika de Friesian Horse Studbook of Southern Afrika (FPSSA) opgericht. (S.M. Pretorius, 2004)